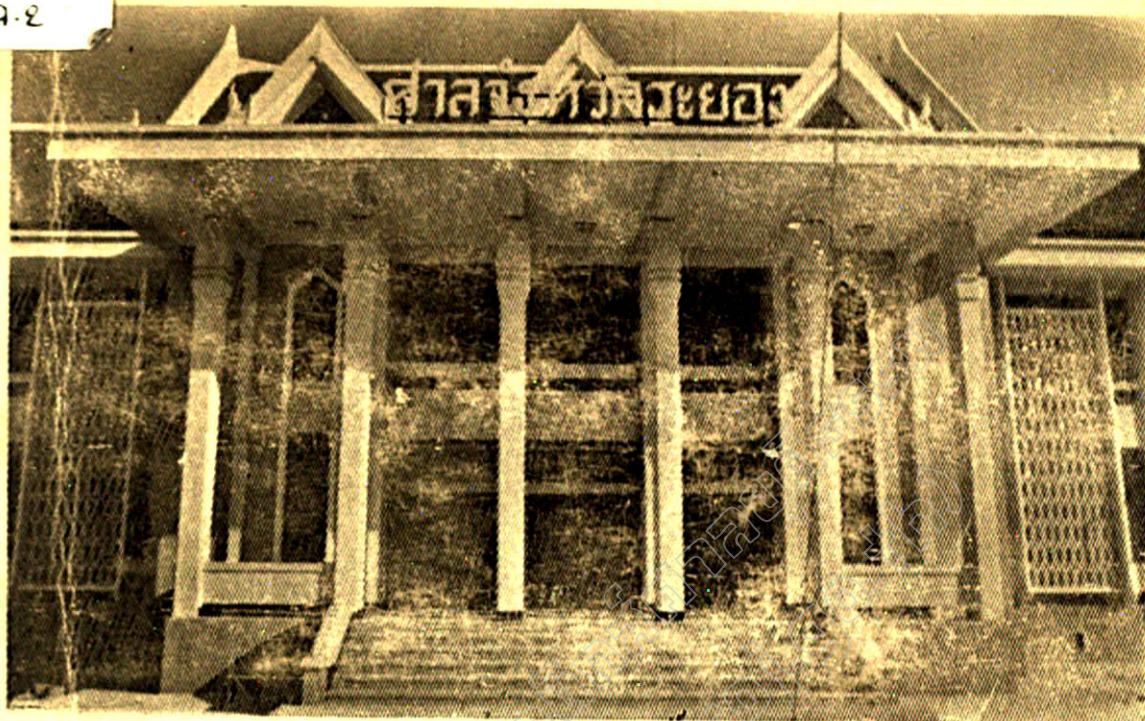

รย
1
2519
ฉ.2

ที่ระลึก

ในพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
พิพิธภัณฑสถานจังหวัดเชียงใหม่

รย
1
2519
ฉ.2

วันศุกร์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้าใคร่ถือโอกาสอันพิเศษนี้ แสดงความคิดเห็นฝากไว้แก่ท่านทั้งหลาย ซึ่งส่วนใหญ่จะได้มีตำแหน่งและหน้าที่ ที่ต้องใช้กฎหมายเพื่อธำรงความยุติธรรมในบ้านเมือง ว่ากฎหมายทั้งปวงนั้น เราบัญญัติขึ้นเพื่อใช้เป็นปัจจัยสำหรับรักษาความยุติธรรม กล่าวโดยสรุป คือ ใช้เป็นแบบแผนแห่งความประพฤติปฏิบัติของมหาชน สถานหนึ่ง กับใช้เป็นแม่บทในการพิจารณาตัดสินความประพฤติปฏิบัตินั้น ๆ ให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงตรง อีกสถานหนึ่ง

โดยที่กฎหมายเป็นแต่เครื่องมือในการรักษาความยุติธรรมดังกล่าว จึงไม่ควรจะถือว่ามีความสำคัญยิ่งไปกว่าความยุติธรรม หากควรจะต้องถือว่าความยุติธรรมมาก่อนกฎหมายและอยู่เหนือกฎหมาย การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีใด ๆ โดยคำนึงถึงแต่ความถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น คุณจะไม่เป็นการเพียงพอ จำต้องคำนึงถึงความยุติธรรมซึ่งเป็นจุดประสงค์ด้วยเสมอ การใช้กฎหมายจึงจะมีความหมายและได้ผลที่ควรจะได้

จึงใคร่ขอให้ทุกท่าน ครियัมกายเตรียมใจพร้อมทั้งสติและปัญญาไว้ให้มั่นคง เพื่อปฏิบัติงานอันสำคัญขอแผ่นดิน ร่วมกันปกป้องรักษาปวงชนให้ได้รับความเที่ยงธรรมและอยู่ได้โดยปกติสุข ระมัดระวังป้องกันอย่าให้ช่องโหว่ของกฎหมายกลายเป็นเครื่องมือ ที่จะนำมาใช้เพื่อเบียดเบียนกันและกัน ขอทุกท่าน จงหมั่นตรวจ ตราสอดส่อง ในการ บริหาร งาน ด้านกฎหมายให้ผลใช้บังคับครบตามสภาพชีวิต ที่แท้จริงของพลเมือง และประเทศชาติ อย่างแท้จริง

(จากพระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทาน ประกาศนียบัตร แก่เนติบัณฑิตใหม่ ณ เนติบัณฑิตยสภา วันจันทร์ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๕)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

และ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

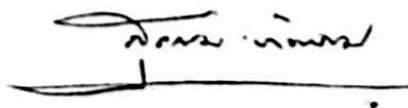

คำขวัญ

สถาบันศาลยุติธรรมนั้น นอกจากต้องมีผู้พิพากษาที่มีความรู้ความสามารถประกอบ
ด้วยคุณธรรมอันนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดแล้ว ยังต้องอาศัยสถานที่ เครื่องมือ และเครื่องใช้ต่างๆ
ประกอบด้วย จึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดี

การมีสถานที่ทำการศาลกว้างขวาง มีห้องพิจารณาคดีหลายห้อง เป็นการให้ความสะดวก
แก่คู่ความและประชาชนที่เกี่ยวข้องกับอรรถคดีที่จะได้รับการพิจารณารวดเร็วขึ้น เจ้าหน้าที่ของ
ศาลก็ทำงานได้สะดวกขึ้น ข้าพเจ้าเชื่อว่าความโอโด่งของสถานที่ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย
 ตลอดจนการปฏิบัติงานในแนวทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย จะมีผลในทางจิตวิทยาช่วยให้บุคคลที่
เกี่ยวข้องกับฝ่ายตระหนักถึงหลักความยุติธรรมได้อีกโสดหนึ่งด้วย

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ทางราชการเห็นความสำคัญของการมีสถานที่ทำการศาลที่ดี และ
ชาวจังหวัดระยองได้เอาการศาลจังหวัดระยองหลังใหม่ ขอให้ศาลจังหวัดระยองจงวัฒนาถาวร และ
ขอให้เจ้าหน้าที่ศาล ทุกคน มีความสุข สมบูรณ์เพื่อปฏิบัติหน้าที่อำนวย ความยุติธรรมแก่ประชาชน
โดยมีประสิทธิภาพสูงตลอดกาล.

(นายสุธรรม ภัทราคม)
ประธานศาลฎีกา

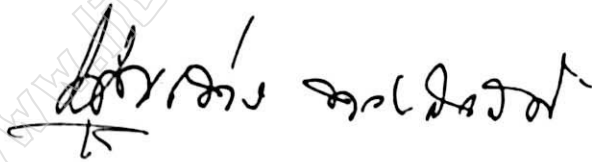

นายสุธรรม ภัทราคม
ประธานศาลฎีกา
ประธานคณะกรรมการตุลาการ

คำขวัญ

อาคารที่ทำการศาล เป็นสถานที่พิจารณาคดีความของผู้พิพากษา และปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ เพื่อรับข้อพิพาทต่างๆ ของประชาชน อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองหลังใหม่นี้ ย่อมจะอำนวยความสะดวกแก่คณะผู้พิพากษาประชาชนที่เกี่ยวข้อง ทุนายความตลอดจนพนักงานอัยการและยังเป็นสัญลักษณ์ของความยุติธรรมประจำจังหวัดระยองด้วย

ข้าพเจ้าจึงรู้สึกยินดีอย่างยิ่ง ขอให้ศาลนี้จงสถิตยสถาพรเป็นที่อำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนตลอดกาล.

(นายบุญแท้ง ทองสวัสดิ์)

รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์
รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

คำขวัญ

ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจหน้าที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม ให้แก่ผู้มีบรรดาศักดิ์ที่นำมาให้พิจารณาพิพากษา เสมอภาคกันตามกฎหมายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ แต่การประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมทั้งกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลก็โดย บุคคลผู้ใดจะเป็นผู้พิพากษาคัดสินคดี บมิล่วงเสียซึ่งสุจริตธรรม คือ ปราศจากอคติได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ ภยากติ และโมหาคติ เหตุใดภแสโกรธแค้นแล้วแผลง ตามหลักอื่นทภาษ แล้วบุคคลผู้นั้นย่อมได้รับอนิสงส์ จะจำเริญยิ่งขึ้น กุญพระจันทร์ในวันศุกลบัณฑล.

ขอให้ศาลจังหวัดระยองจงสถิตสถาพรตลอดกาล.

(นายอุดม เพชรคุปต์)

อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

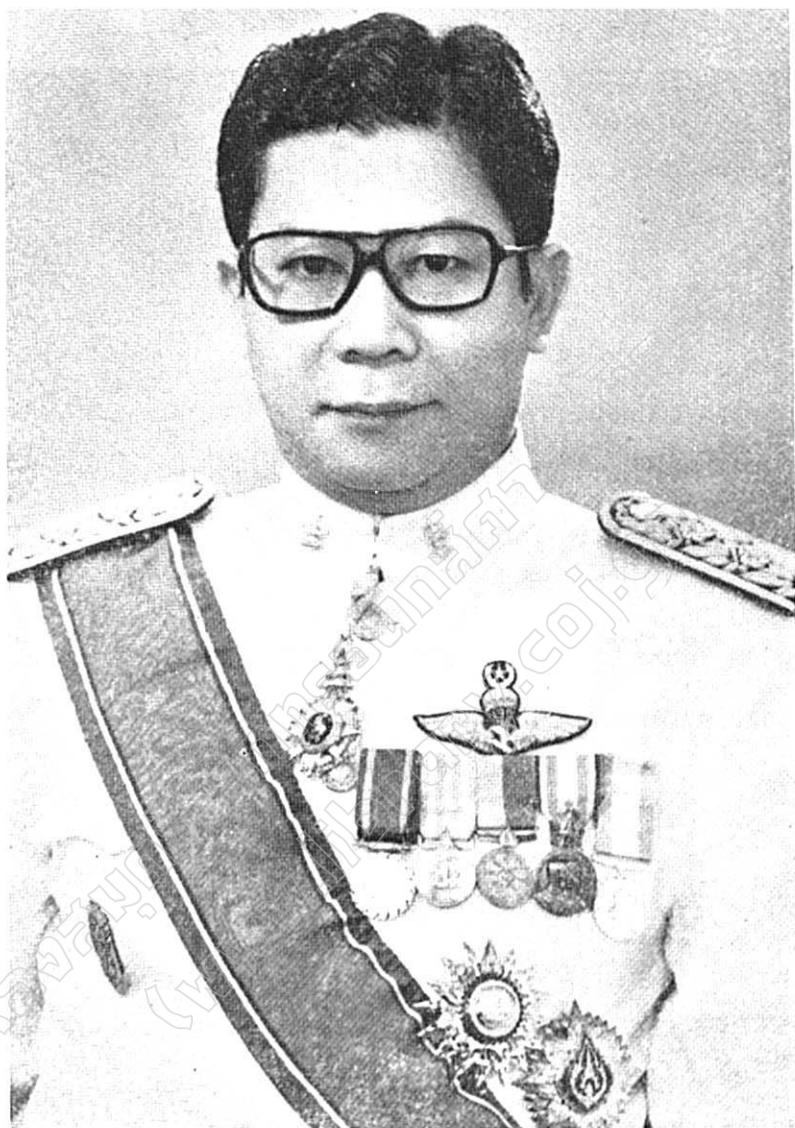
นายอุดม เพชรคุปต์
อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

คำขวัญ

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ ศาลจังหวัดระยองได้มีอาคาร ที่ทำการใหม่ที่กว้างขวางสง่างาม เป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ปวงชน อาคารที่ทำการศาลหลังใหม่นี้จะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาศาลและอำนวยความสะดวกแก่ข้าราชการศาล เป็นผลให้การอำนวยความสะดวกเป็นไปโดยราบรื่นรวดเร็ว กระทรวงยุติธรรมตระหนักดีว่าอาคารที่ทำการศาลในจังหวัดต่าง ๆ ได้ก่อสร้างมาเป็นเวลานาน บ้างจนคับแคบและชำรุดทรุดโทรม จึงได้เสนอของงบประมาณก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลต่าง ๆ ขึ้นใหม่เป็นลำดับมา และก็ได้รับอนุมัติงบประมาณเพื่อกำหนดการก่อสร้างสำเร็จไปเป็นจำนวนมากแล้ว ครั้นอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองที่ประจำกันอยู่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการก่อสร้างที่กระทรวงยุติธรรมมุ่งประสงค์

กระทรวงยุติธรรมยังมีภาระหน้าที่ในอันที่จะสนองนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งศาลชั่วคราวเคลื่อนที่ขึ้นตามอำเภอต่าง ๆ ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วหลายแห่ง และจะดำเนินการต่อไป หรือจะกล่าวได้ว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาความยุติธรรมไปสู่ประชาชน กระทรวงยุติธรรมโดยท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้พยายามสร้างสรรค์พัฒนาระบบงานศาลยุติธรรมให้เจริญก้าวหน้าด้วยการเพิ่มอัตรากำลัง ข้าราชการตุลาการ และข้าราชการ อธิการของศาล ให้เพียงพอ กับปริมาณงานที่ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ทั้งยังได้พยายามหาที่ดินมาเป็นของศาลและมีโครงการสร้างบ้านพักผู้พิพากษา จำศาล เสมียนพนักงานศาลทั่วประเทศ ทั้งจะได้ดำเนินการจัดตั้งศาล เกษตร ศาลปกครอง ศาลภาษี ศาลแรงงาน และศาลในสาขาสังคมอื่น ๆ อีก นับได้ว่าเป็นความเจริญก้าวหน้าของราชการศาลยุติธรรมอย่างยิ่ง ซึ่งพวกเราข้าราชการในศาลและกระทรวงยุติธรรมจักต้องตั้งใจและพัฒนาตนเอง ด้วยวิริยะอุตสาหะยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั้งปวง ทั้งนี้กระทรวงยุติธรรมมีนโยบายที่จะให้มีเงินเพิ่มประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการ และพยายามส่งเสริมและยกระดับฐานะของข้าราชการตุลาการให้ก้าวหน้าและสูงขึ้น เพื่อเป็นกำลังใจในการปฏิบัติราชการ และตอบแทน ในการที่ข้าราชการ ได้ปฏิบัติราชการมาด้วยดี และ ชื่อสัตย์ สุจริต นอกเหนือไปจากการเลื่อนเงินเดือนประจำปี การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และ สวัสดิการ เท่าที่ระเบียบและขอบเขตของกฎหมายจะเปิดโอกาสให้ สำหรับในการส่งเสริมให้ก้าวหน้าในทางราชการ กระทรวงยุติธรรมก็ได้พยายามที่จะปรับขึ้น และอันดับเงินเดือนข้าราชการตุลาการให้สูงขึ้นอีกด้วย

โอกาสนี้ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐานให้อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองหลังใหม่นี้จงมั่นคงเป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม แก่ประชาชนชาวจังหวัดระยองสืบไป และขอให้ท่านผู้พิพากษาศลตลอดจน พนักงานเจ้าหน้าที่ ทุกท่านจง ประสพ แต่ความสุขความ เจริญก้าวหน้า ในหน้าที่ราชการโดยทั่วกัน

พล.เอก ศ.ดร.พรชัย

(ศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย)

ปลัดกระทรวงยุติธรรม

คำขวัญ

ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งในการปกครองประเทศ และเป็นหลักประกันใน
อิสระภาพและเสรีภาพของประชาชน โดยเหตุนี้จึงเป็นที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งที่ศาลจังหวัดระยองได้
มีที่ทำการศาลหลังใหม่อันทันสมัย เพื่อประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนให้สัมฤทธิ์ผล
อย่างแท้จริง

ในโอกาสที่มีพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองหลังใหม่นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้
ศาลจังหวัดระยองได้เป็นที่พึงให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนอยู่ชั่วกาลนาน

สมคิด วัฒน

(นายสมบัตี วัฒน)

อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๒

นายสมบัต วัฒนาล
อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๒

(คำขวัญ)

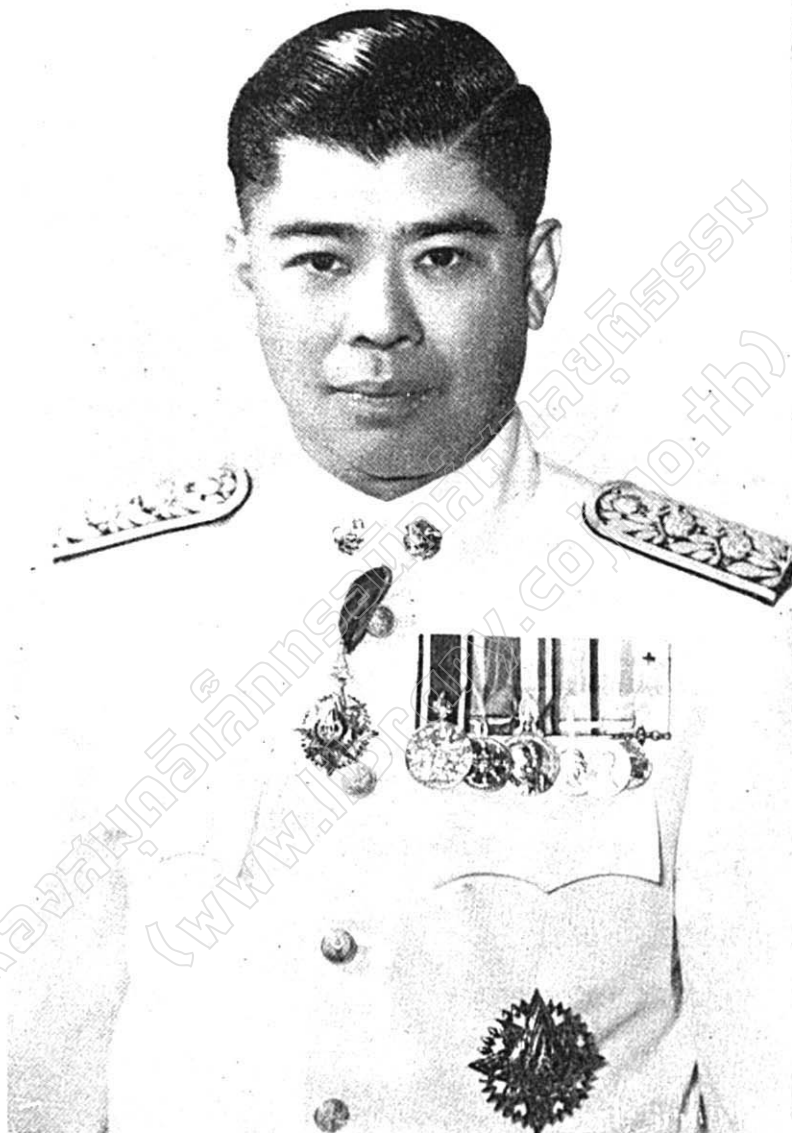
ยุติธรรม คำชู หม่อมมุนษย์
มนุญย์จัก มีสุข ทุกคืนวัน
จะยากดี มีจน ทุกชนชั้น
ต่างเคารพ สิทธิ สักควรทำ
แต่มนุญย์ เรานี้ มีกิเลส
ทำการใด ใจจิต คึกเพื่อตน
เป็นเหตุให้ สังคม ต้องจมปรัก
ลืมนบาปบุญ คุณโทษ ประโยชน์ใคร
เป็นที่พึง หลีกประกัน ศาลสถิตย์
เป็นหลักทอง ธงชัย ไทยยืนยง
เมืองระยอง เรานี้ มีบุญช่วย
อำเภอมือง บ้านค่าย ไปเมืองแกลง
ตึกโอฬาร ปานเทพ เนรมิตร
ด้วยศักดิ์ศรี มีสง่า น่านิยม
มีหลักธรรม เป็นพลัง ทั้งคณะ
เปี่ยมไปด้วย คุณธรรม ตามทำนอง
ขออำนวย อวยชัย ให้ศาลนี้
เพื่อเปลื้องทุกข์ ชาวประชา อย่ารู้คลาย
อีกสภา ศาลาการ ชาณุชนะ
ร่วมผดุง ยุติธรรม ตามทำนอง

ทั้งท่าสุก กลางสูง ผดุงขวัญ
หลักประกัน สูงสุด ยุติธรรม
ควรร่วมกัน ชูชบ อุปถัมภ์
เพื่อจกนา สันติสุข หม่อมวลชน
เพียงเพื่อเหตุ ชั่วกไขว้ ในลาภผล
ขาดเหตุผล ยุติธรรม ประจำใจ
ขาดความรัก กรุณา อัจฉาสัย
แต่หลักชัย ยุติธรรม ยิ่งดำรง
ข้อถูกผิด ถูกควรลอง ต้องประสงค์
ยุติลง ข้อพิพาท ปราศกลางแกลง
ได้ศาลสวย งามสง่า นำแดง
ทั้งปลวกแดง ทัวหน้า พาชื่นชม
ศาลสถิตย์ ผดุงธรรม ช่างงามสม
ทั้งเหมาะสม ศาลาการ ศาลระยอง
ยากที่จะ อดกล่าว เราทั้งผอง
ชาวระยอง กล่าวขวัญ กันทั่วไป
อยู่เป็นศรี คู่จังหวัด ไม่ขาดหาย
แต่ผู้หมาย มุ่งธรรม ตามครรลอง
มีพละ กำลังใจ ไม่หม่นหมอง
เพื่อระยอง สุขสันต์ ทั่วกันเอย.

(นายเจริญ ชำรงเกียรติ)

ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง

นายเจริญ ชำรงเกียรติ
ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง

คำขวัญ

อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองหลังใหม่นี้ ย่อมอำนวยความสะดวกแก่คู่ความที่เกี่ยวข้อง
ช้อง และ พนักงานอัยการจังหวัดระยอง ทั้งเป็นสิ่งเชิดหน้าชูตาของประชาชนจังหวัดนี้ด้วย
ข้าพเจ้าจึงรู้สึกยินดี และภาคภูมิใจขอให้อาคารหลังนี้ จงสถิตยสถาพรอยู่คู่เมืองระยอง
ตลอดกาลเทอญ.

(นายยุทธ จันทรภูมิ)

อัยการจังหวัดระยอง

คำขวัญ

ข้าพเจ้ามีความปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีอาคาร ศาลจังหวัดระยองซึ่งทันสมัย สวยงาม
เหมาะสมกับภาระหน้าที่รับผิดชอบและปริมาณของงานที่ขยายตัวเพิ่มทวีมากขึ้นทุกที

การสร้างอาคารสถานที่ทำงานขึ้นแทนอาคารเดิมซึ่งมีสภาพชำรุดทรุดโทรม หรือไม่
เพียงพอแก่การใช้เป็นที่ปฏิบัติราชการนี้ เป็นผลงานของความก้าวหน้าทางค่านิยมที่สำคัญมาก
ในการบริหารงานยุคปัจจุบันที่จะพัฒนากิจการให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อความยุติธรรม และความผาสุก
ของประชาชนให้สมกับศักดิ์ศรีและความสง่างามของอาคารที่ทำงานนี้

ในโอกาสอันเป็นมงคลนี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยคุณพระมหา
มณีรัตนปฏิมากรและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย มีพระสยามเทวา ที่ราชเป็นอาทิ จงดลบันดาลให้
ศาลจังหวัดระยอง จงประสบแต่ความเจริญรุ่งเรืองสืบชั่วกาลนาน

พันตำรวจโท

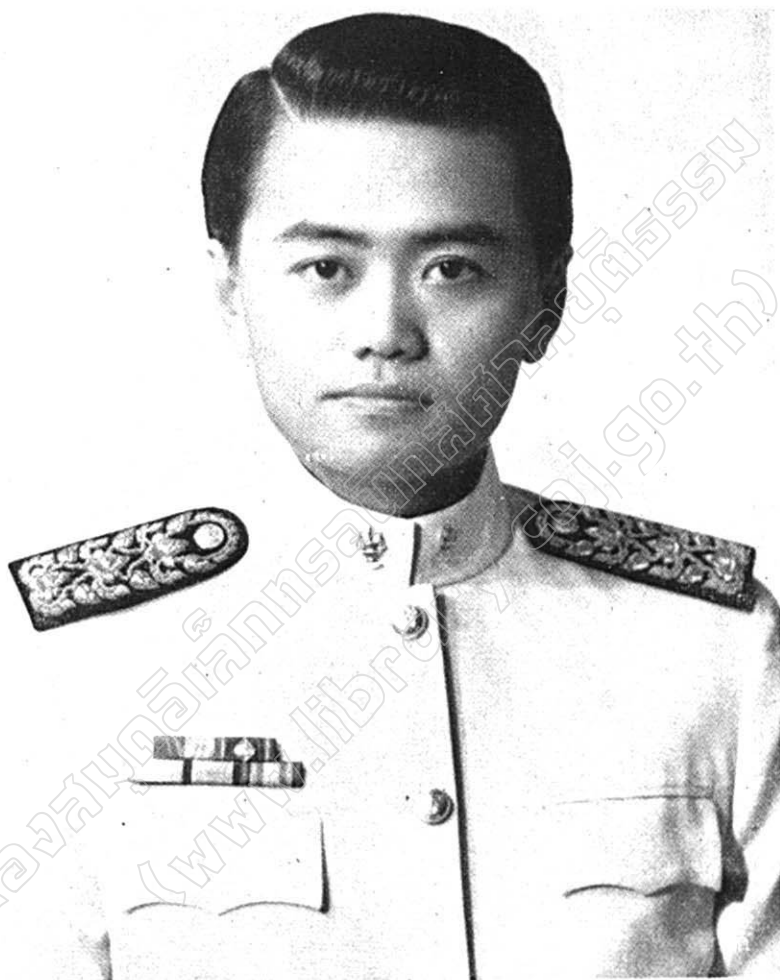

(จำนงค์ จุ้ยสำราญ)

ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดระยอง

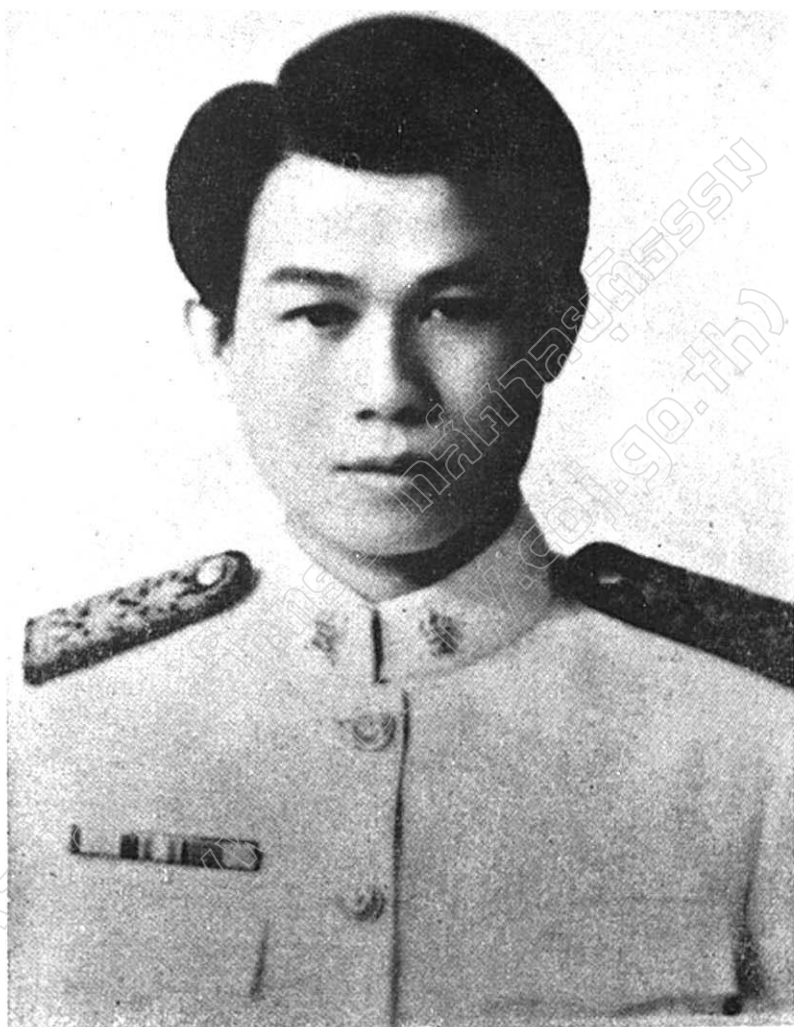
นายทองพูน โคตรศรีเมือง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยอง

นายวิชัย ตันติกุลานันท์
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดระยอง

นายปรดี รุ่งวิสัย
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดระยอง

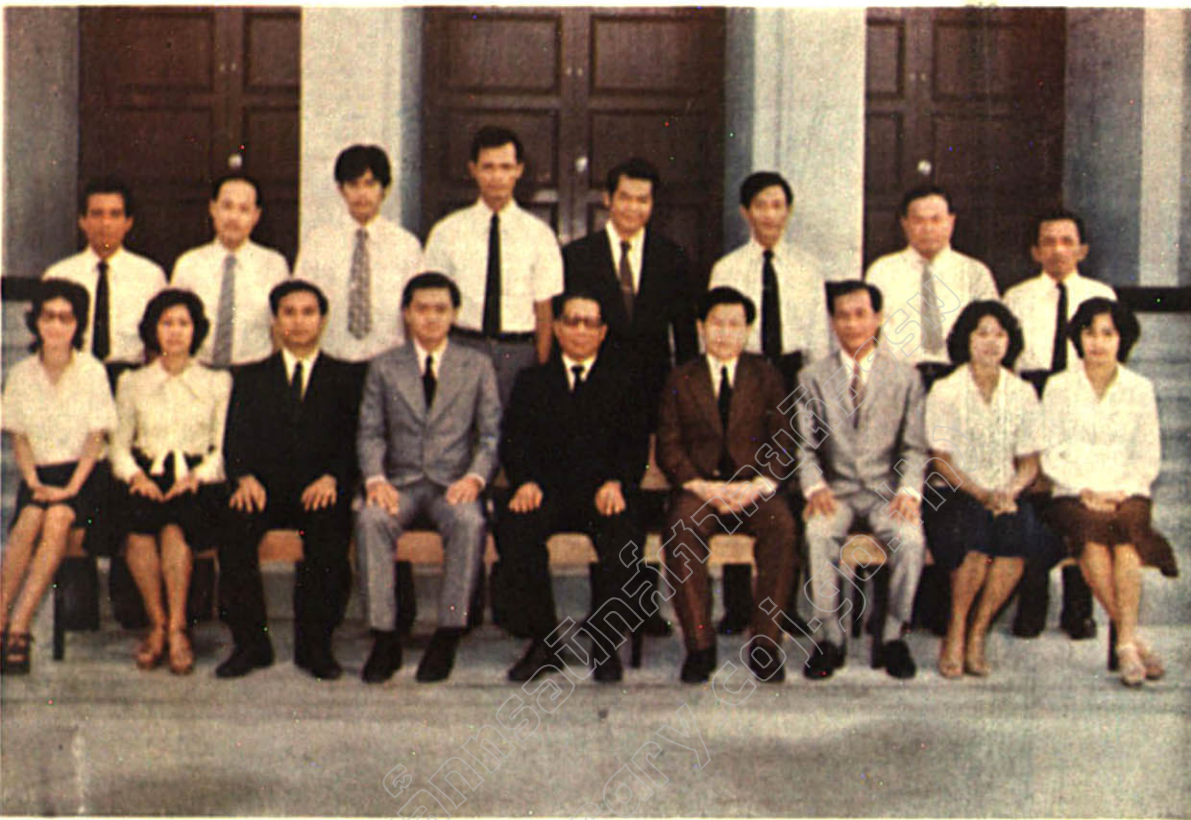
นายสุพล พันธุมโน
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดระยอง

นายไชย ลัมศิริ
จ่าศาลจังหวัดระยอง

นายทำเนียบ ดินวร
รองจำศาลจังหวัดระยอง

คณะผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ศาลจังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๑๔

แถวหน้า จากซ้ายไปขวา... นางดวงดาว สุวรรณโน, นางจิตรา กิตติมงคล, นายปรีดี รุ่งวิสัย (ผู้พิพากษา), นายวิชัย ทนติกุลานันท์ (ผู้พิพากษา), นายทองพูน ไกตรศรีเมือง (ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล จังหวัดระยอง), นายสุพล พันธุมโน (ผู้พิพากษา), นายไชย ลัมศิริ (จำศาลจังหวัดระยอง), นางธนาวรรณ เทติวงศ์, นางอุไรวรรณ เวียงวงษ์วาร.

แถวหลัง จากซ้ายไปขวา... นายบุญยัง แก้วชิงดวง, นายโสฬส ศรีสุข, นายสาทิศ สอาด, นายทอง ม้วน จ้อยจินดา, นายท่าเนียบ ทินวร (รองจำศาลจังหวัดระยอง), นายประพัฒน์ เงินแย้ม, นายประคิษฐ์ สากะเสถียร, นายสนาน วรรณวิจิตร.

สารบัญ

รายละเอียดเกี่ยวกับศาลจังหวัดระยอง	๒๖
ดวงศิลาฤกษ์ศาลจังหวัดระยอง	๒๗
คำกล่าวรายงานในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง	๒๘
คำกล่าวตอบในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง	๓๑
ภาพในวันพิธีวางศิลาฤกษ์	๓๓
คำกล่าวรายงานในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง	๓๗
คำกล่าวตอบในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง	๓๘
ภาพอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง	๔๑
ประวัติศาลจังหวัดระยอง	วิชัย ตันติกุลานันท์
ภาพอาคารศาลจังหวัดระยองหลังเก่าและใหม่	๔๓
รายนามผู้พิพากษาและจำศาล	๕๑
จังหวัดระยอง ทองพูน โคตรศรีเมือง	๕๗
ข้อคิดในการควบคุมผู้ต้องหาตาม ป. วิอาญา มาตรา ๘๗ รณยุทธ ศรีขึงยงค์	๖๑
คนมีมารยาท สุพัฒน์ อินทรสายัณห์	๖๓
แนวความคิดในการปรับปรุงราชการศาลยุติธรรม หลวงจรัญเนติศาสตร์	๖๗
ถ้อยแถลงท้ายเล่ม ทองพูน โคตรศรีเมือง	๖๗
ขอขอบคุณ	๖๘

ศาลจังหวัดระยอง

งบประมาณก่อสร้างเป็นเงิน ๔,๗๐๔,๐๐๐ บาท

เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๗

แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๘

นายประภาชน์ อวยชัย ปลัดกระทรวงยุติธรรม

ประธานพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

เป็นประธานพิธีเปิดอาคาร เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๑๙

คณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง

นายสมบัติ ว่างตาล อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

นายทองพูน โคตรศรีเมือง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยอง

นายวิชัย กันตกุลนันท์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดระยอง

นายทองจุล สิงห์กุล นายช่างพิเศษ กองแบบแผน กรมโยธาธิการ

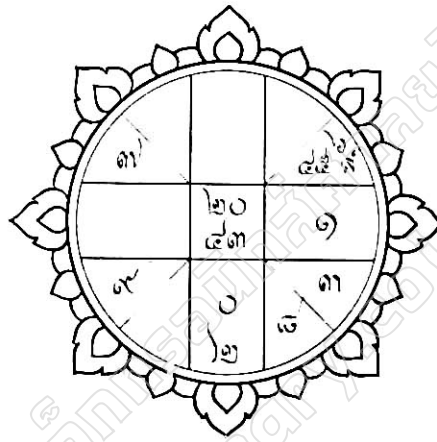
ผู้ควบคุมการก่อสร้าง

นายไชยศักดิ์ ทินบุตร ช่างโท กรมโยธาธิการ

ผู้รับเหมาก่อสร้าง

บริษัทสทวิศวกก่อสร้างจำกัด

ฤกษ์วางศิลาฤกษ์ ศาลจังหวัดระยอง

ณ วันที่ ๒๕.๓.๖๓ ตำบล บ่อพลับ จ.ลพบุรี ๑๓๓๐
 ตรงกับวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๘
 ระหว่างเวลา ๗.๐๐-๗.๑๘ น. พิธีวาง สัคนาสถิต
 ราชกุมาร ทิตยเมธวงศ์ ๕ ปฐม ตรียางค์ ๗ เสวยดาวฤกษ์
 ศตวรรษิกที่ ๒๔ ซึ่งเป็นหม่อมแห่ง เทวีฤกษ์

พิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง

นายสมบัติ วงศ์ตาล อธิบดีผู้พิพากษภาค ๒ กล่าวรายงาน
ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง
เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

คำกล่าวรายงาน

โดย

นายสมบัติ วงศ์ลา อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๒

ในพิธีวางศิลาฤกษ์ที่ทำการศาลจังหวัดระยอง

ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

ขอประทานกราบเรียน ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม

ข้าพเจ้าและข้าราชการศาลจังหวัดระยอง รู้สึกเป็นเกียรติและปิติยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้กรุณามาเป็นประธาน ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคาร ที่ทำการศาลจังหวัดระยองหลังใหม่ ท่ามกลางบรรดาผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาร่วมงานในวันนี้

อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองหลังเก่าสร้างมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๓ ในที่ดินราชพัสดุเดิมเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว ทรงปั้นหยา ใต้ถุนสูง มีพาไลด้านหลัง หลังคามุงกระเบื้องคำนวณระยะเวลาแต่เริ่มสร้างมาจนบัดนี้ เป็นเวลา ๓๕ ปีแล้ว ได้ทำการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารศาลนี้หลายครั้ง ครั้งสุดท้ายได้ปรับปรุงและซ่อมแซมเป็นอาคารสองชั้น ชั้นบนมีห้องพิจารณา ๓ ห้อง มีห้องผู้พิพากษา ๑ ห้อง ห้องเก็บสำนวน ๑ ห้อง ชั้นล่างได้ดัดแปลงเป็นห้องเสมียนและจำศาล ๑ ห้อง ห้องซึ่งผู้ต้องหา ๑ ห้อง ถึงกระนั้นก็ตีสภาพทั่วไปภายในตัวอาคารก็ยังคับแคบแสงสว่างไม่เพียงพอ เสมียนพนักงานและจำศาลต้องตั้งโต๊ะเบียดเสียดกันไม่เป็นระเบียบ ห้องผู้พิพากษาและห้องพิจารณาล้วนมีขนาดเล็ก ไม่สะดวกแก่การทำงานและการพิจารณาความ ประกอบกับอาคารศาลมีสภาพเก่าแก่เกินกว่าที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ดำเนินการของบประมาณสร้างอาคารศาลจังหวัดระยองชั้นใหม่ และได้รับอนุมัติงบประมาณให้ทำการก่อสร้างได้ ในที่ดินราชพัสดุ ๒ แปลงติดต่อกัน คือ แปลงที่สร้างอาคารศาลหลังเก่า และแปลงที่เป็นเขตของโรงเรียนสตรีบุญศิริบำเพ็ญ โดยได้รับความเอื้อเฟื้อจากโรงเรียนสตรีบุญศิริบำเพ็ญ กระทรวงศึกษาธิการและกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง

อาคารศาลจังหวัดระยองที่กำลังก่อสร้างขึ้นใหม่เป็นตึก ๒ ชั้น ขนาด ๖ บัลลังก์ กว้างประมาณ ๒๗,๕๐ เมตร ยาวประมาณ ๗๒,๕๐ เมตร หลังคาทรงไทย มีห้องพิจารณา ๖ ห้อง และมีห้องทำงานผู้พิพากษา จำศาล และเสมียนพนักงานตลอดจนห้องพักพนักงานอัยการ ทนายความ คู่ความ พยาน และห้องซึ่งผู้ต้องหาครบถ้วน มีเครื่องอุปกรณ์ และสุขภัณฑ์ทันสมัย เหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังคงไว้ซึ่งรูปทรงอันเป็นสัญลักษณ์ของศาลไทยทาง สถาปัตยกรรมอีกด้วย บริษัท สหวิศวก่อสร้าง จำกัด เป็นผู้ประมูลรับเหมาก่อสร้างรวมกับบ้านพัก ผู้พิพากษาหัวหน้าอีก ๑ หลัง ในราคา ๔,๗๐๔,๐๐๐ บาท กำหนดทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ ตามสัญญาภายในวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๑๘ อนึ่ง ในการก่อสร้างนี้ จะต้องรื้ออาคารศาลหลังเก่า และบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหลังเก่าออก จึงจำเป็นต้องหาอาคารเพื่อใช้เป็นที่พักการชั่วคราว ในการนี้ได้รับความเอื้อเฟื้อจากผู้ว่าราชการ จังหวัดระยอง ให้ใช้อาคารศาลาประชาคมจังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ใกล้กับศาลากลางจังหวัดระยองเป็นที่ทำการศาลจังหวัดระยองชั่วคราว และกระทรวงยุติธรรม ได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากกรมโยธาธิการ โดยออกแบบแปลนและรายการก่อสร้างตลอด จนส่งนายช่างมาควบคุมการก่อสร้างด้วย

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอกราบเรียนเชิญท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้โปรดประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ อาคารศาลจังหวัดระยอง หลังใหม่เป็นสิริมงคลแก่ อาคารศาลสถิตยุติธรรม ในอันจะได้ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนสืบไป.

คำกล่าวตอบ

โดย

นายประภาศน์ อวยชัย ปลัดกระทรวงยุติธรรม
ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง

ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

ท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๒ และท่านผู้มั่งคั่งทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองที่กำลังก่อสร้างใหม่ในวันนี้

กระทรวงยุติธรรมได้ตระหนักเป็นอย่างดีว่า อาคารที่ทำการศาลและบ้านพักผู้พิพากษา ทหารอาณานิคม ส่วนมากชำรุดทรุดโทรมและคับแคบ ไม่เหมาะแก่การปฏิบัติงาน สมควรจะได้ก่อสร้างขึ้นใหม่เพื่อให้ศาลได้มีที่ทำการอันกว้างขวางและสง่างามสมกับเป็นสถานที่สำหรับประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ปวงชน และให้ผู้พิพากษา มีบ้านพักที่เหมาะสมแก่ตำแหน่งหน้าที่ จึงได้วางโครงการก่อสร้างและบูรณะอาคารที่ทำการศาลและบ้านพักขึ้น และได้ดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปตามโครงการที่กำหนดไว้ตามกำลังงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ สำหรับในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ นี้ นอกจากจะได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองแล้ว กระทรวงยุติธรรมยังได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดเพชรบูรณ์และอาคารศาลจังหวัดปากพนังด้วย

สำหรับอาคารศาลจังหวัดระยองหลังเก่า เดิมเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวสร้างมาประมาณ ๓๕ ปี ต่อมาได้ดัดแปลงต่อเติมและปรับปรุงเป็นอาคาร ๒ ชั้น แต่มีขนาดเล็กและคับแคบไม่สะดวกแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการและประชาชนผู้มาติดต่อ สมควรที่จะสร้างอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองขึ้นใหม่ ให้เหมาะสมกับที่จะใช้เป็นอาคารศาลสถิตยุติธรรม อาคารหลังใหม่นี้เมื่อสร้างเสร็จแล้วจะเป็นสถานที่ราชการอันสง่างามหลังหนึ่งในจังหวัดนี้ ขอให้ท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๒ และคณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง โปรดช่วยกันเอาใจใส่ดูแลควบคุมกิจการก่อสร้างให้ลุล่วงไปด้วยดี สมตามความมุ่งหมายของทางราชการด้วย

ข้าพเจ้าขอขอบคุณกรมโยธาธิการ ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองระยองและทุกท่านที่มีส่วนร่วมช่วยเหลือ ในการก่อสร้างอาคาร ที่ทำการศาล จังหวัดระยอง และมาในพิธีวางศิลาฤกษ์ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นศุภฤกษ์มงคลกาลแล้ว ข้าพเจ้าจะได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองที่สร้างใหม่ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกได้โปรดดลบันดาลให้การก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดระยองหลังนี้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยสมปรารถนา เพื่อจะได้เป็นสถานที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนสืบไป.

นายประภาศน์ อวยชัย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ประธานพิธี
กล่าวตอบในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง
เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

หลวงปู่ทิมประธานพิธีสงฆ์ในวันวางศิลาฤกษ์ และแขกผู้มีเกียรติ

หลุมศิลาฤกษ์ศาลจังหวัดระยอง

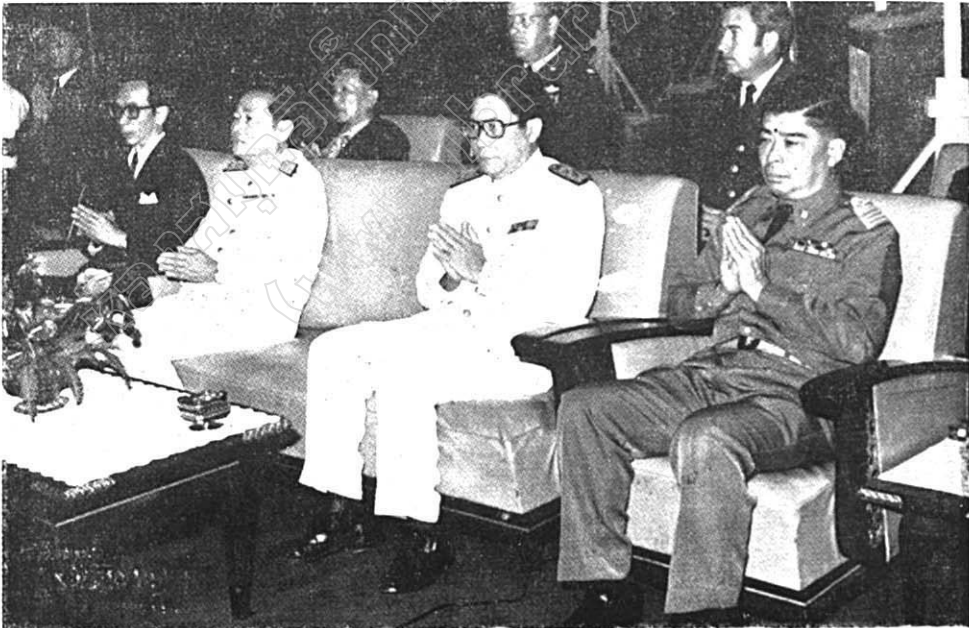
ประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง

อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๒ ในพิธีวางศิลาฤกษ์

สุภาพสตรีผู้มาร่วมกิจกรรมงานพิธีวางศิลาฤกษ์

ประธานในพิธี และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่

ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์

เสร็จพิธีวางศิลาฤกษ์

คำกล่าวรายงาน

โดย

นายสมบัติ วัลฑาล อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา ๒

ในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง

ณ วันศุกร์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๕

ขอประทานกราบเรียน ฯพณ ฯ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
ข้าพเจ้าและข้าราชการศาลจังหวัดระยอง รู้สึกเป็นเกียรติและปิติยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่
พณ ฯ ได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีเปิดอาคาร ที่ทำการศาลจังหวัดระยองหลังใหม่ ท่ามกลาง
บรรดาผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาร่วมงานในวันนี้

อาคารศาลจังหวัดระยองหลังเก่าสร้างมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๓ ในที่ดินราชพัสดุ
เดิมเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว ทรงปั้นหยา ใต้ถุนสูง มีฟาโล่ด้านหลัง หลังคามุงกระเบื้อง กำนวณ
ระยะเวลาแต่เริ่มสร้างมาจนบัดนี้ เป็นเวลา ๓๕ ปีแล้ว ได้ทำการปรับปรุงซ่อมแซมหลายครั้ง
ครั้งสุดท้ายได้ปรับปรุงและซ่อมแซมเป็นอาคารสองชั้น ชั้นบนมีห้องพิจารณา ๓ ห้อง มีห้อง
ผู้พิพากษา ๑ ห้อง ห้องเก็บสำนวน ๑ ห้อง ชั้นล่างได้ดัดแปลงเป็นห้องเสมียนพนักงานและ
จำศาล ๑ ห้อง ห้องขังผู้ต้องหา ๑ ห้อง ถึงกระนั้นก็ตีสภาพทั่วไปภายในตัวอาคารก็ยังคงคับแคบ
แสงสว่างไม่เพียงพอ เสมียนพนักงานและจำศาลต้องนั่งโต๊ะเบียดเสียดกันไม่เป็นระเบียบ ห้อง
พิจารณาและห้องผู้พิพากษาล้วนมีขนาดเล็ก ไม่สะดวกแก่การทำงานและการพิจารณาคดี ประกอบ
กับอาคารศาลมีสภาพเก่าแก่เกินกว่าที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ดำเนิน
การของบประมาณสร้างอาคารศาลจังหวัดระยองขึ้นใหม่ และได้รับงบประมาณให้ทำการก่อสร้าง
ได้ที่ดินราชพัสดุ ๒ แปลงติดต่อกัน คือ แปลงที่สร้างอาคารศาลหลังเก่า และแปลงที่เป็นเขต
ของโรงเรียนสตรีบุญศิริบำเพ็ญ โดยได้รับความเอื้อเฟื้อจากโรงเรียนสตรีบุญศิริบำเพ็ญ กระทรวง
ศึกษาธิการ และกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง

อาคารศาลจังหวัดระยองที่สร้างขึ้นใหม่นี้ ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ โดยมีท่านปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานในพิธี เป็นตึก ๒ ชั้น ขนาด ๖ บัลลังก์ กว้างประมาณ ๒๗.๕๐ เมตร ยาวประมาณ ๗๒.๕๐ เมตร หลังคาทรงไทย มีห้องพิจารณา ๘ ห้อง และมีห้องผู้พิพากษา จำศาล และเสมียนพนักงานตลอดจนห้องพักพนักงานอัยการ ทนายความ คู่ความ พยาน และห้องซึ่งผู้ต้องหาครบถ้วน บริษัท สหวิศวก่อสร้าง จำกัด เป็นผู้ประมูลรับเหมาก่อสร้างรวมกับบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาลอีก ๑ หลัง ในราคา ๔,๗๐๔,๐๐๐ บาท อนึ่ง ในการก่อสร้างนี้จะต้องรื้ออาคารศาลหลังเก่าและบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหลังเก่าออก จึงจำเป็นต้องหาอาคารเพื่อใช้เป็นที่พักชั่วคราว ในการนี้ได้รับความเอื้อเฟื้อจากผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ให้ใช้อาคารศาลประชาคมจังหวัดระยองเป็นที่ทำการศาลจังหวัดระยองชั่วคราว และกระทรวงยุติธรรมได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากกรมโยธาธิการ โดยออกแบบแปลนและรายการก่อสร้างตลอดจนส่งนายช่างมาควบคุมการก่อสร้างด้วย

อนึ่งการก่อสร้าง อาคารที่ทำการศาล จังหวัดระยองหลังใหม่ นับแต่การวางศิลาฤกษ์ตลอดมาจนถึงการทำพิธีเปิด สำเร็จลงด้วยดีโดยได้รับความร่วมมือจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดระยองและบรรดาเจ้าหน้าที่แผนการอื่น ๆ ทั้งฝ่ายตำรวจและพลเรือนตลอดจนทนายความ พ่อค้าประชาชน ซึ่งให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลอุดมฤกษ์แล้ว ขอกราบเรียนเชิญ ฯพณฯ ได้โปรดประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง เพื่อเป็นศิริมงคลแก่อาคารศาลสถิตยุติธรรม ในอันที่จะประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม เพื่อประโยชน์สุขและความร่มเย็นของประชาชนสืบไป.

คำกล่าวตอบ

โดย

ฯ พณฯ บุญเท่ง ทองสวัสดิ์

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง

ณ วันศุกร์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๑๙

ท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๒ และท่านผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติ และ มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองในวันนี้

กระทรวงยุติธรรมได้ตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่า อาคารที่ทำการศาลและบ้านพักผู้พิพากษา ทหารอาณัติกร ส่วนมากชำรุดทรุดโทรมและคับแคบ ไม่เหมาะสมแก่กาลสมัย สมควรจะได้ก่อสร้างขึ้นใหม่ เพื่อให้ศาลได้มีที่ทำการอันกว้างขวางและสง่างาม สมกับเป็นสถานที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ปวงชน และให้ผู้พิพากษามีบ้านพักที่เหมาะสมแก่ตำแหน่งหน้าที่ จึงได้วางโครงการก่อสร้างและบูรณะอาคารที่ทำการศาลและบ้านพักขึ้น และได้ดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปตามโครงการที่กำหนดไว้ตามกำลังเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๑๙ นี้ นอกจากจะได้รับงบประมาณสร้างอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองแล้ว กระทรวงยุติธรรมยังได้รับงบประมาณสร้างอาคารศาลจังหวัดเพชรบูรณ์และอาคารศาลจังหวัดปากพนังด้วย

สำหรับอาคารศาลจังหวัดระยองหลังเก่าเดิมเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวสร้างมาประมาณ ๓๕ ปีแล้ว ต่อมาได้ดัดแปลงต่อเติมเป็นอาคาร ๒ ชั้น แต่มีขนาดเล็กและคับแคบ ไม่สะดวกแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการและประชาชนผู้มาติดต่อ กระทรวงยุติธรรมจึงได้เสนอของบประมาณก่อสร้างอาคารศาลแห่งใหม่ และได้รับอนุมัติงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อดำเนินการก่อสร้างอาคารสำหรับใช้เป็นที่ทำการศาลจังหวัดระยองตามที่กระทรวงยุติธรรมปรารถนา

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเห็นว่า การก่อสร้างได้สำเร็จเรียบร้อยและสร้าง
ความสว่างให้แก่ทิวอาคารสถานที่ ทั้งที่ประทับอยู่นี้ ในนามของกระทรวงยุติธรรม ข้าพเจ้า
ขอขอบคุณท่านอธิบดีผู้พิพากษามา ณ ที่นี้ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง กรมโยธาธิการ และคณะ
กรรมการตรวจการก่อสร้าง ตลอดจนท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือเอื้อเฟื้อช่วยเหลือด้วยประการ
ต่าง ๆ ไว้มิได้ และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้เกียรติมาร่วมในงานนี้ด้วย

ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีวิฑูรย์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ได้โปรด
บันดาลให้อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองหลังนี้ ได้สถิตยสถาพรยั่งยืนนานเพื่อจักได้เป็นที่ประ
สิทธิ์ประสาทความยุติธรรมและให้ความร่มเย็นแก่ประชาชนสืบไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นสมควรสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลจังหวัดระยอง เพื่อใช้เป็นี่ทำการของศาลจังหวัดระยองสืบไป

อาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง

ประวัติศาสตร์จังหวัดระยอง

โดย

นายวิชัย ตันติกุลานันท์

ทิวอาการศาลจังหวัดระยอง หลังเก่าสร้างขึ้นประมาณปีพ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งถ้าจะนับจนถึงวันที่ทำการรื้อถอนเพื่อเตรียมตัวสร้างอาคารหลังใหม่ ก็นับเป็นเวลาประมาณ ๓๐ ปีเศษ ทิวอาการตั้งอยู่ริมถนนตากสินมหาราช และถนนริมน้ำโดยหันหน้าไปทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นถนนตากสินมหาราช แต่เดิมเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวยกพื้นสูง ทิวอาการกว้าง ๑๖.๕๐ เมตร ยาว ๑๗.๒๐ เมตร ชั้นล่างเปิดตลอดและตรมมมเป็นห้องซัง ๑ ห้อง ชั้นบนมีบันไดขึ้นสองทางคือบันไดหน้าอาคารสำหรับเจ้าหน้าที่และคูความตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มาทำการติดต่อกับศาล ส่วนบันไดด้านหลังสำหรับผู้พิพากษา ชั้นบนแบ่งออกเป็น ๓ ห้อง คือห้องพิจารณาคดี ๑ ห้อง ห้องธุรการเจ้าหน้าที่และจำศาล ๑ ห้อง และห้องพักผู้พิพากษาสำหรับทำงาน ๑ ห้อง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นต้นมาคดีความต่าง ๆ ทั้งคดีอาญา และคดีแพ่ง มาสู่ศาลจังหวัดระยองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งห้องพิจารณาคดีไม่เพียงพอกับปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้น และห้องธุรการก็ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้ทั่วถึงเพราะคับแคบมาก เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงได้มีการแก้ไขต่อเติมทิวอาการศาลจังหวัดระยอง โดยกันชั้นล่างของอาคารซึ่งโล่ง ๆ ทำเป็นห้องธุรการของเจ้าหน้าที่และจำศาล ส่วนชั้นบนก็กันแบ่งเป็นห้องพิจารณา ขนาดเล็ก ๓ ห้อง และด้านหลังก็กันเป็นห้องพักทำงานของผู้พิพากษา แต่กระนั้นก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการเพราะปรากฏว่า ตั้งแต่ประมาณปีพ.ศ. ๒๕๑๕ จนถึงปีพ.ศ. ๒๕๑๘ มีคดีอาญามาสู่ศาลจังหวัดระยอง ปีละประมาณ ๒๘๐๐ เรื่อง และคดีแพ่งประมาณปีละ ๓๓๐ เรื่อง และมีผู้พิพากษา ๔ นาย แต่ห้องพิจารณา มีเพียง ๓ ห้อง ต้องรอคิวพิจารณาคดีกันทุกวันทำให้เสียเวลาศาล และคูความไปเปล่า ๆ จึงได้ปรับปรุงแก้ไขโดยใช้ด้านหลังซึ่งเป็นตู้เก็บหนังสือทำเป็นห้องพิจารณาคดีด้วย ปรากฏตามภาพถ่ายที่นำมาลงไว้แล้ว

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดระยอง

หลังจากที่ทำการแก้ไขปรับปรุงอาคารหลังเก่าดังกล่าวแล้ว ก็เพียงแต่ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของคู่ความ และศาลบ้างเท่านั้นแต่ยังไม่เพียงพอกับปริมาณงานคดีที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ วัน สภาพของที่ทำการคับแคบมาก การเดินเข้าออกไปแต่ละห้องต้องเดินคนละครึ่งจะเดินสวนทางกันไม่ได้เลย การพิจารณาคดีในห้องหนึ่งจะต้องไปถึงอีกห้องหนึ่ง และการปรึกษาคดีความในห้องพัสดุพิพากษาก็สามารถดังรอดไปถึงห้องธุรการด้วย ทำให้เสียหายแก่รูปคดี พยานที่อยู่นอกห้องพิจารณาไต่ถามคำพยานในห้องพิจารณาอย่างชัดเจน นับเป็นข้อบกพร่องในการอำนวยความสะดวก เนื่องจากเครื่องมือไม่ดีพอ และการที่สถานที่คับแคบอับทึบอากาศร้อนอบอ้าว ที่นั่งทำงานไม่สะดวก ทำให้ศาล เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นปวงชนมีอารมณ์เสียได้ง่าย คู่ความและผู้ที่มีมาติดต่อกับศาลไม่ได้รับความสะดวก เป็นเหตุให้ทุก ๆ ฝ่ายท้อแท้และหมดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งทางกระทรวงยุติธรรมก็มองเห็นข้อเดือดร้อนต่าง ๆ เหล่านี้ และได้ริบดำเนิการแก้ไขโดยท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม (นายบรรจบ เสาวรณ) มีหนังสือฉบับที่ ยธ. ๐๒๐๒/๑๒๔๑ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๑ มาถึงศาลจังหวัดระยอง มีความว่า.

ด้วยได้รับหนังสือสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาที่ ๒ แจ้งว่า ได้มาตรวจราชการศาลนี้เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๑๑ และรายงานว่าอาคารศาลจังหวัดระยอง ขณะนี้คับแคบไม่เหมาะสมแก่จำนวนคดีความอันมากมาย และผู้มาติดต่อก็มีจำนวนล้นหลาม หากจะขยายตัวอาคารเดิมออกก็ไม่สะดวกและไม่สวยงาม จึงควรสร้างศาลใหม่ขนาด ๖ บัลลังก์

กระทรวงยุติธรรมได้พิจารณาเห็นว่า การที่จะก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลใหม่ได้นั้น จำเป็นต้องมีที่ดินที่เหมาะสมเสียก่อน ศาลขนาด ๖ บัลลังก์ มีความยาวก้านหน้ารวมบันไดทั้งสองข้าง ๗๒.๗๐ ม. กว้าง ๓๓ ม. จึงขอให้ท่านพิจารณาเตรียมที่ดินที่จะปลูกอาคารศาลใหม่ไว้ล่วงหน้าว่า ที่ดินที่ตั้งศาลในปัจจุบันมีเนื้อที่เพียงพอจะปลูกสร้างหรือไม่ ถ้าที่ดินมีเนื้อที่ไม่พอก็ขอให้พิจารณาว่า ควรจะจัดหาที่ดินราชพัสดุแปลงใดที่เหมาะสมและติดต่อกับทางจังหวัดระยองว่า สำนักผังเมืองได้จัดวางผังศูนย์ราชการกำหนดที่ตั้งอาคารศาลใหม่ไว้อย่างไรหรือไม่ ตลอดจนดำเนินการติดต่อบริษัทขออนุญาตจากหน่วยราชการที่ครอบครองใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว แล้วแจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรมพร้อมทั้งแผนผังที่ดินสำหรับปลูกสร้างอาคารศาลเพื่อติดต่อบริษัทเจ้าของที่ดินและขออนุญาตกระทรวงการคลังต่อไป

จากหนังสือฉบับดังกล่าว ศาลจังหวัดระยอง จึงเริ่มทำการติดต่อกับขอที่ดินสำหรับสร้างอาคารศาลหลังใหม่ขนาด ๖ บัลลังก์ เพราะอาณาเขตที่ดินของอาคารหลังเก่ามีไม่เพียงพอ จึงติดต่อกับขอที่ดินบางส่วนจากโรงเรียนสตรีระยองบุญศิริบำเพ็ญ (โรงเรียนอนุบาลระยอง) ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับศาลจังหวัดระยองทางด้านทิศเหนือ หลังจากที่ทำการศึกษาติดต่อกันและชี้แจงเหตุผลถึงความจำเป็นต่าง ๆ แล้ว ก็ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะทางโรงเรียนดังกล่าวได้ให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการ ก็มีหนังสือที่ ศธ. ๐๘๐๘/๘๖๖๗ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๖ ตอบอนุมัติความว่า

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้ขอใช้ที่ดินของโรงเรียนสตรีระยองบุญศิริบำเพ็ญ กว้าง ๓๐ เมตร ยาว ๕๕ เมตร เพื่อใช้เป็นที่ปลูกสร้างอาคาร ที่ทำการศาลจังหวัดระยอง แต่กรมสามัญศึกษาได้ขอให้ศาล จังหวัดระยองหาที่ดินแห่งอื่นเป็นที่ก่อสร้างหากหาไม่ได้จริง ๆ ก็ให้ยื่นไปอีกครั้งหนึ่ง ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

บัดนี้ ๖ ฝน ๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีบัญชาให้กระทรวงยุติธรรมใช้ที่ดินของโรงเรียนสตรีระยองบุญศิริบำเพ็ญ เนื้อที่กว้าง ๒๘ เมตร ยาว ๕๕ เมตร เป็นที่ปลูกสร้างอาคารที่ทำการศึกษาจังหวัดระยองได้ โดยให้เว้นเนื้อที่ด้านดินถนนไว้ ๒ เมตรตลอดแนวความยาว

นับตั้งแต่ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้มีหนังสือให้จัดหาที่ดิน เพื่อสร้างอาคารศาลจังหวัดระยองหลังใหม่ จนกระทั่งกระทรวงศึกษาธิการตอบอนุมัติ ให้ใช้ที่ดินบางส่วนของโรงเรียนดังกล่าวได้ก็ต้องใช้เวลาในการเจรจาอยู่นานถึงประมาณ ๕ ปี

เมื่อกระทรวงยุติธรรมจัดหาที่ดินได้เพียงพอแล้วก็ได้รับดำเนินการ ของงบประมาณสร้าง อาคารศาล จังหวัดระยอง หลังใหม่ ทันทีและ ได้ออก หนังสือ ประกาศ ประกวรราคาก่อสร้าง อาคารศาลหลังใหม่ปรากฏตามหนังสือที่ ยธ. ๐๒๐๒/๑๖๔๒๐ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๖ และกระทรวงยุติธรรมก็มีคำสั่งที่ ๒๒๒/๒๕๑๖ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๖ (โดยท่านบัญญัติสุขีระ ปลัดกระทรวงยุติธรรมขณะนั้น) ถึงกรรมการดำเนินการก่อสร้างศาลจังหวัดระยอง ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ และศาลจังหวัดปากพนังในบับประมาณ ๒๕๑๗

ดังมีรายชื่อกรรมการดังนี้.

ก. กรรมการรับซองใบประกวดราคา

๑. ผู้อำนวยการกอง กองบังคับคดีล้มละลาย	เป็นกรรมการ
๒. หัวหน้ากองกลาง	„
๓. หัวหน้ากองบังคับคดีแพ่ง	„
๔. หัวหน้ากองการคดี	„

ข. กรรมการเปิดซองใบประกวดราคา

๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม	เป็นกรรมการ
๒. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม	„
๓. อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๒	„
๔. อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๖	„
๕. อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๘	„
๖. เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	„
๗. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยอง	„
๘. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเพชรบูรณ์	„
๙. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดปากพนัง	„
๑๐. นายทองจุล สิงห์กุล นายช่างพิเศษ กองแบบแผนกรมโยธาธิการ หรือผู้แทน	„
๑๑. หัวหน้ากองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	„
๑๒. นายสุชาติ สุขสมิตร ผู้พิพากษาประจำกระทรวง	„

ก. กรรมการตรวจการก่อสร้าง

(เฉพาะศาลจังหวัดระยอง)

๑. อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๒	เป็นกรรมการ
๒. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยอง	„
๓. นายวิชัย ทันติกุลนันท์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดระยอง	„
๔. นายทองจุล สิงห์กุล นายช่างพิเศษ กองแบบแผนกรมโยธาธิการ หรือผู้แทน	„

กระทรวงยุติธรรมได้ออกแจ้งความประกวดราคาเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๖ และกำหนดเปิดซองใบประกวดราคาในวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๗ เวลา ๑๐.๓๐ น. ณ ห้องอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ปรากฏว่า บริษัท สหวิศวก่อสร้าง จำกัด เป็นผู้ประมูลได้โดยเสนอประกวดราคาก่อสร้างในวงเงินงบประมาณที่กระทรวงยุติธรรมตั้งไว้เป็นเงิน 4,704,000 บาท และได้ทำสัญญาจ้างบริษัทดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๑๗ กำหนดอายุสัญญาจ้างเวลา ๑ ปี โดยผู้รับเหมาจะต้องทำการก่อสร้างอาคารศาลขนาด ๖ บัลลังก์ พร้อมด้วยเครื่องอุปกรณ์ศาล เสาธง ถนนและรั้ว รวมทั้งบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ๑ หลัง

เมื่อทำหนังสือสัญญาแล้ว ศาลจังหวัดระยองก็ได้ย้ายไปอยู่ที่ทำการชั่วคราว โดยได้รับความร่วมมือจาก นายเจริญ ชำรงเกียรติ ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง กรุณาให้ตึกแห่งศาลาประชาคม จังหวัดระยองเป็นที่ทำการชั่วคราวในระหว่างกำลังก่อสร้างอาคารศาลหลังใหม่

บริษัท สหวิศวก่อสร้าง จำกัด ได้ลงมือก่อสร้าง อาคารศาลและบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล โดยกรมโยธาธิการได้ส่งนายไชยศักดิ์ ทินบุตร ช่างโท กองแบบแผนเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง หลังจากลงมือได้ประมาณ ๑ เดือน ปรากฏว่าเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๗ ฝนตกหนักมากและน้ำท่วมจังหวัดระยอง โดยท่วมถนนหนทางและบ้านเรือนอยู่นานประมาณ ๑ เดือนเศษ ซึ่งไม่เคยปรากฏเช่นนี้มานานประมาณ ๑๐ ปีมาแล้ว จึงเป็นเหตุให้การก่อสร้างอาคารศาล ต้องหยุดชะงักชั่วคราว บริษัทผู้รับจ้างจึงขอต่ออายุก่อสร้างออกไปอีก ๓๕ วัน ซึ่งทางกระทรวงยุติธรรมก็ได้ตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งเพื่อพิจารณาคำร้องนี้อย่างละเอียดรอบคอบ ในที่สุดก็อนุมัติให้ขยายเวลาตามที่ได้รับเหมาร้องขอ

ในระยะดำเนินการก่อสร้าง ทางราชการได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ โดยนายประภาศน์ อวยชัย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานในพิธีและอาคารศาลจังหวัดระยองหลังใหม่สร้างเสร็จเรียบร้อยเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๘ และได้ทำการย้ายจากที่ทำการชั่วคราวมาอยู่ที่อาคารหลังใหม่นี้ ตั้งแต่วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๘ เป็นต้นมา

อาคารศาลจังหวัดระยองหลังใหม่นี้ สร้างตามแบบแปลนของกรมโยธาธิการ เป็นอาคารตึกสองชั้น แบบทรงไทย กว้าง ๒๗.๔๐ เมตร ยาว ๗๒.๕๐ เมตร ขนาด ๖ บัลลังก์ แต่แก้ไขสร้างเป็นห้องพิจารณา ๘ ห้อง ห้องผู้พิพากษา ๑ ห้อง ห้องจำศาล ๑ ห้อง ห้องธุรการ ๑ ห้อง ห้องพักอัยการ ทนายความ คู่ความ พยาน อย่างละ ๑ ห้อง และห้องซึ่งผู้ต้องหา ชาย-หญิง พร้อมเครื่องสุขภัณฑ์ครบ น้ำประปา ไฟฟ้า เสาธงฐานคอนกรีต และบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ๑ หลัง แบบครึ่งตึกครึ่งไม้มีความมั่นคงแข็งแรง และสง่างามสมกับเป็นสถาบันที่จะประสิทธิ์ประสาทยุติธรรมให้แก่ประชาชนสืบไปชั่วกาลนาน

บันทึกท้ายบทความ

การประกาศความยุติธรรมแก่ประชาชนของศาลนั้น แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ตัวบุคคล และเครื่องมือ ตัวบุคคลก็ได้แก่ ผู้พิพากษาทั้งหลาย ซึ่งพิจารณาพิพากษากฎหมายใต้พระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ สำหรับเครื่องมือของศาลนั้นก็คือเจ้าหน้าที่ธุรการ ซึ่งประกอบด้วยจำศาลและเจ้าหน้าที่ อีกทั้งตัวอาคารที่ทำการของผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่เหล่านั้น

การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็ว จึงจะกล่าวได้ว่าเป็นการให้ความยุติธรรม เพราะการให้ความยุติธรรมล่าช้า ย่อมหมายถึงการไม่ให้ความยุติธรรมนั่นเอง อาคารที่ทำการของศาลจึงนับว่ามีส่วนสำคัญในการอำนวยความสะดวกอย่างยิ่ง และยังเป็นสัญลักษณ์ของสถาบันยุติธรรมด้วย ปัจจุบันศาลชั้นต้นในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีอาคารที่ทำการศาลในรูปลักษณะคล้ายคลึงกันจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า อาคารเหล่านั้น เป็นเอกลักษณ์ของศาลชั้นต้นในประเทศไทย

จึงชวนให้นึกคิดว่าสมควรจะมีอาคารที่ทำการของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาอันเป็นศาลสูงสุดของประเทศไทยหรือยัง เพราะทุกวันนี้ ประชาชนโดยทั่วไปยังไม่ทราบว่าศาลฎีกาอยู่ที่ไหน และมีลักษณะอย่างไรบ้าง ผู้พิพากษาศาลฎีกาทั้งหลายต้องทนทรมานนั่งทำงานอยู่ในห้องแคบ ๆ อยู่บนตึกชั้นสามของอาคารศาลแพ่ง มีลักษณะไม่ต่างไปจากห้องแถวแคบเล็ก ๆ เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ท่านเหล่านั้นเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นหลักชัยที่พึ่งแหล่งสุดท้ายของประชาชนทั่วราชอาณาจักรไทย จึงหวังว่าอีกไม่นานทางรัฐบาลคงจะสร้างอาคารที่ทำการของศาลฎีกาเพื่อเป็นอาคารที่ทำการของสถาบันยุติธรรมสูงสุดในประเทศไทย เพราะเรามีตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล อันเป็นเอก-

ลักษณะของคณะรัฐมนตรีผู้ใช้อำนาจบริหาร มีที่กฤษฎีกาอันเป็นที่เอกลักษณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ แต่เรายังไม่มีทีกสาฎีกา ซึ่งจะเป็เอกลักษณ์อันหนึ่งของผู้ใช้อำนาจตุลาการ

ตึกอาคารที่ทำการของศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ ควรจะสร้างให้ห่างไกลจากชุมชนมชนในกรุงเทพฯ เพราะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรวมเอาศาลสูงสุดทั้งสองแห่งนี้มาอยู่ในกรุงเทพฯ ทั้งยังจะได้ประโยชน์ในก้านช่วยลดความคับคั่งการจราจรของเมืองกรุงเทพฯ ด้วย ตึกที่ทำการของศาลสูงสุดนี้ควรจะทำกว้างขวาง และมีบริการครบถ้วน เช่น ห้องสมุด ห้องอาหาร ห้องพักผ่อน และควรมีบริเวณกว้างขวางพอสำหรับเล่นกีฬาากลางแจ้งด้วย เช่น สนามแบดมินตัน สนามเทนนิส เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นสวัสดิการอันจำเป็นมากพอสมควรสำหรับท่านเหล่านั้นอย่างยิ่ง.

ความถูกต้องชอบธรรมดีกว่ากฎหมาย

การใช้กฎหมายมีความสำคัญกว่าการสร้างกฎหมาย

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coj.go.th)

อาคารทำการศาลจังหวัดระยองเก่า

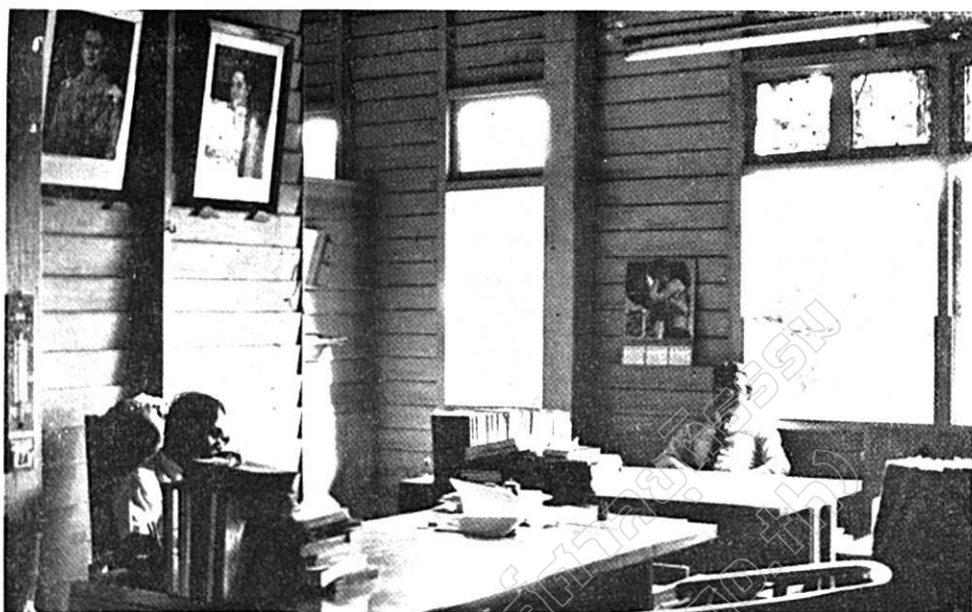

ไอศากล้วยคนลั่นน้ำส่ว้อย ขามฝนตก น้าย้อยคอยหลบฝน
ผู้อาศัย ไหล่น้ำตา มาปะปน ความอาภัพ อันจน ศาลระยอง.
อาคารทำการศาลจังหวัดระยองใหม่

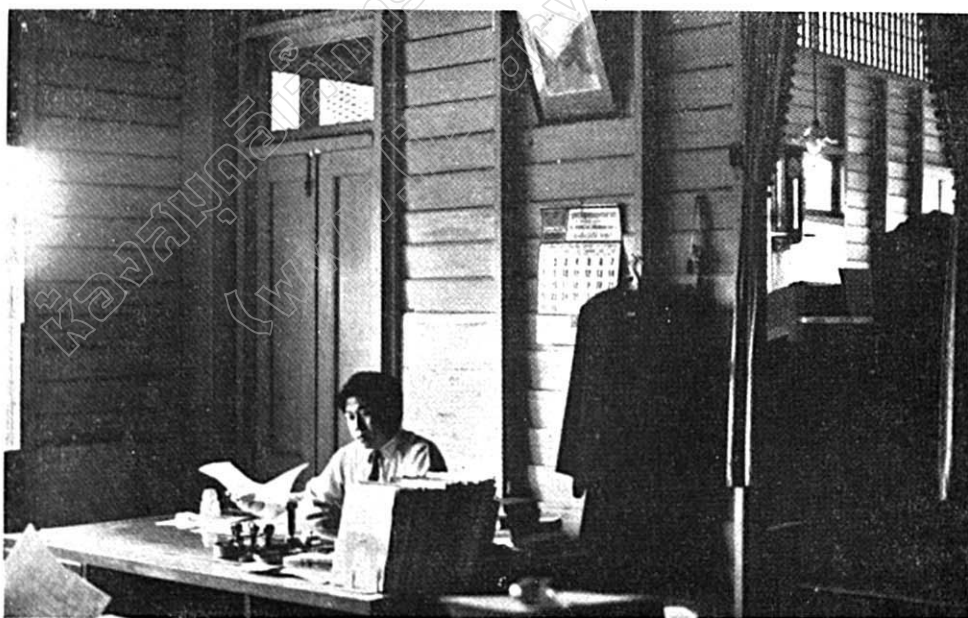

ไอศยธรร ขุดิธรรม ถ้ำสถาน ควบคู่ศาล สวยสง่า เลิศรศรี
ตุ๋นแค้น หรรหระ คู่ธานี สมศักดิ์ศรี ศาลระยอง มองเพ่งินตา

ห้องทำงานของคหบดีพหุภาษา อาคารศาลจังหวัดพระของหลังเก่า

ถึงแอต ชาติของ ตองทนอย ยามมัส ใจเสระ เฝ้ามั่น
อันคับท อยุ่ได้ สบายครั้น คงวัน ไส้ขบาร อย่างทรอ.

ห้องทำงาน ท่านผู้ พหุภาษา ต้องอาศัย ไฟฟ้า มาประสาน
ห้องมีคิ้ว ร้อนรน ทนทำงาน ไคร่สงสาร วานคอบ จะชอบคุณ.

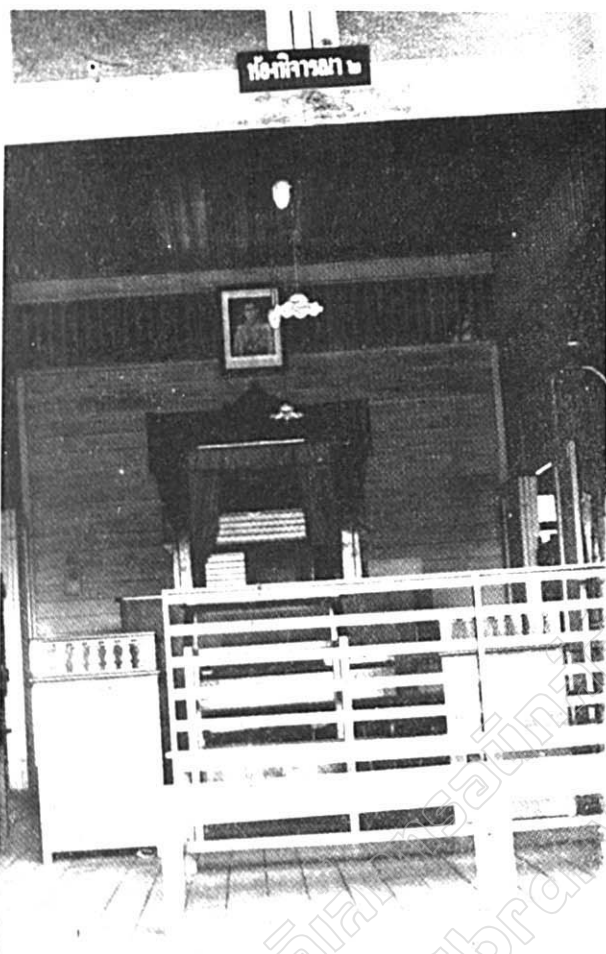
ข้างคืบแคบ แท.คล่า เหมอนขงอญ
สถานคั้น เลิศฉั่น พรรณวราย

วันคุดอ์ สดระคำ ซาเหลอหลาย
ซังกะต่าย มอเณ่าน สาลระยอ

แสนเคว้า หมองห้อย พิจารณาศาล
ขามเข้าไป จังจก ขกหัวทัก

ไมบอกขาน ขนเขา ไม่รู้จัก
เก้อรักกั ตู่แตก ใครแจกฟรี

ห้องพิจารณาคดีจังหวัดของหลังเก่า

มองเห็นศาล ใครจะพาน ว่า "ศาลเจ้า"
เพราะความเก่า แก่ชรา น่าสงสาร
เพียงซ่อมแซม เสริมต่อ ไม่พอการณ์
อุปมาณ ศาลเจ้า น่าเศร้าใจ

ห้องพิจารณาคดีจังหวัดของหลังใหม่

ห้องพิจารณาคดีใหม่สดใสนั้น

อัยการ ศาละวัน สุขเหลือหลาย
แม้จำเลย รุ่มร้อน ยังผ่อนกลาย
ยุติธรรม หาได้ สุขกายใจ.

บ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยองหลังเก่า

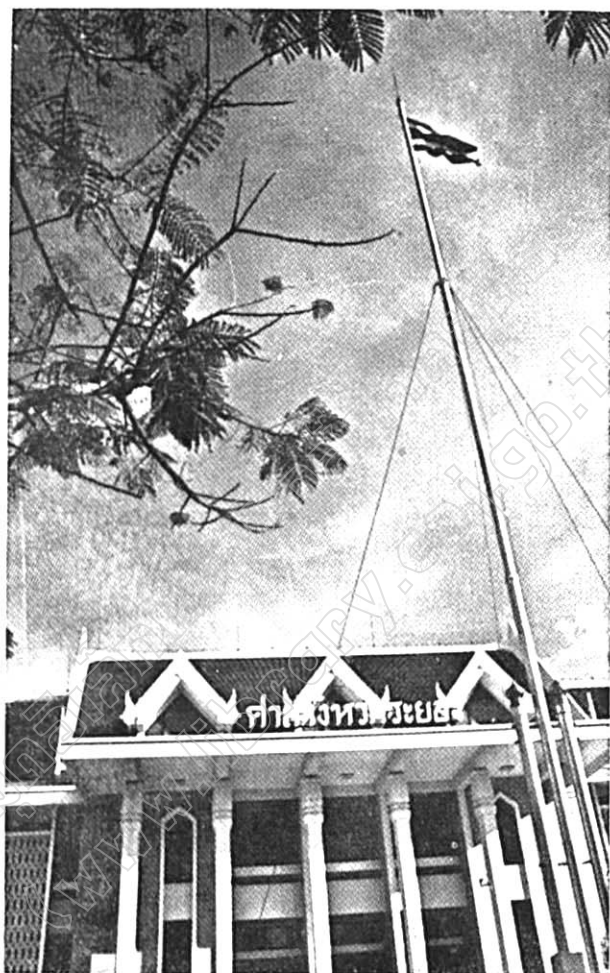

บ้านพักท่าน หัวหน้าศาล นานเก่าแก่ ความสะอาด เหมือนไม้ ที่ใกล้ฝั่ง
ขามนึ่งเค็ม อ้อยเพ็ดดินตา คอระระวัง ความพิถี พิถี ของบ้าน พาลซาแพง.

บ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยองหลังใหม่

บ้านพักท่าน หัวหน้าศาล อาคารใหม่ พักอาศัย สะดวกสบาย ได้สุขสันต์
สุขอินโต โทนจะเปรี้ยว เทียบเทียมทัน เท่าสวรรค์ ของบ้าน วิมานมนน.

ไทรรงค์อยู่ กุซาดิ งามอาจฤทธิ	ศาลสถิตย์ คู่ธรรม ถ้ำสถาน
เรารักธรรม เทิดธรรม ประจักษ์มาน	คัมภีร์อนรราย ทุกชีวิต สถิตย์ธรรม

รายนามผู้พิพากษาและจำศาล

ศาลจังหวัดระยอง

(ตามหลักฐานเท่าที่รวบรวมได้ถึงปัจจุบัน)

ศาลมณฑลจันทบุรี (ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๔)

ว่าที่อธิบดีผู้พิพากษา อ.อ. พระภักดีวินิจนัย (เจริญนิยามา)

มีศาลจังหวัดตราด

ศาลจังหวัดระยอง

ศาลจังหวัดระยอง (ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๔)

ผู้พิพากษา ร.อ.อ. หลวงมณฑาสวิมลเจต (ทอง กริพิมล)

ผู้พิพากษารอง ร.อ.อ. หลวงประสาธน์ฤๅษิต (เดิมอนุเคราะห์)

จำศาล ร.อ.ท. ขุนจรรยารบิณ (หงวน)

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๗๔)

ผู้พิพากษา อ.ท. หลวงวิจิตรธรรมเนติก

ผู้พิพากษารอง ร.อ.อ. หลวงนฤเทศสันทรกรรม

จำศาล นายทองสุข ชุมทับทิม

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๗๗)

ผู้พิพากษา หลวงสุทธิชัยนฤเวทย์

ผู้พิพากษารอง นายห้อย สมานวงศ์

จำศาล นายทองสุข ชุมทับทิม

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๗๙)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หลวงสรนิตยาคม

ผู้พิพากษา นายห้อย สมานวงศ์

จำศาล นายทองสุข พงษ์สกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๘๐)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	หลวงสรนิตยาکم
ผู้พิพากษา	นายห้อย สมานวงศ์
จำศาล	นายทองสุข พงศ์สกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๘๑)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	หลวงสรนิตยาکم
ผู้พิพากษา	นายเอิบ นุตสาระ
จำศาล	นายทองสุข พงศ์สกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๘๒)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	หลวงสรนิตยาکم
ผู้พิพากษา	นายเอิบ นุตสาระ
จำศาล	นายทองสุข พงศ์สกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๘๓)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	หลวงสรนิตยาکم
ผู้พิพากษา	นายเอิบ นุตสาระ
จำศาล	นายทองสุข พงศ์สกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๘๔)

ผู้พิพากษาศาลหัวหน้าศาล	หลวงปรีชาคุตยกิจ
ผู้พิพากษา	นายเอิบ นุตสาระ
จำศาล	นายช่วง ทับทิม

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๘๖)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายปรีชา ปรีชาคุตตยกิจ. เอกรพานิช
 ผู้พิพากษา นายสกล บุญยสถิติ
 จาศาล นายช่วง ทับทิม

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๙๑)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หลวงอรรถวุฒิวรวัจน์
 ผู้พิพากษา นายเทียบ สุจารีกุล
 จาศาล นายช่วง ทับทิม

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๙๔)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หลวงอรรถวุฒิวรวัจน์
 ผู้พิพากษา นายเทียบ สุจารีกุล
 จาศาล นายบำรุง นาคสกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๙๕)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายสอาด สุทธิเสวนต์
 ผู้พิพากษา นายเจริญ บัณยารชุน
 จาศาล นายบำรุง นาคสกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๙๖)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายสอาด สุทธิเสวนต์
 ผู้พิพากษา นายจำรัส อมรสุข
 จาศาล นายบำรุง นาคสกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๙๗)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายอุทัย จึงเจริญ
 ผู้พิพากษา นายจำรัส อมรสุข
 จาศาล นายไพโรจน์ เรืองประติษฐ์

	ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๙๘)
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายอุทัย จิ่งเจริญ
ผู้พิพากษา	นายจำรัส อมรสุข
เจ้าศาล	นายไพโรจน์ เรืองประคิษฐ์
	ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๔๙๙)
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายอุทัย จิ่งเจริญ
ผู้พิพากษา	นายจำรัส อมรสุข
เจ้าศาล	นายไพโรจน์ เรืองประคิษฐ์
	ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๐)
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายอุทัย จิ่งเจริญ
ผู้พิพากษา	นายจำรัส อมรสุข
เจ้าศาล	นายวิเชียร ศุขอารีย์
	ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๑)
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายเวท ชพานนท์
ผู้พิพากษา	นายเอิบ นุตสาระ
เจ้าศาล	นายวิเชียร ศุขอารีย์
	ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๒)
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายเวท ชพานนท์
ผู้พิพากษา	นายเอิบ นุตสาระ
เจ้าศาล	นายวิเชียร ศุขอารีย์
	ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๓)
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายเอิบ นุตสาระ
ผู้พิพากษา	นายแตง ทองภักดี
เจ้าศาล	นายรุทธิ์ ถนอมกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๔)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายจำรัส อมรสุข
 ผู้พิพากษา นายแท่ง ทองภักดี
 ผู้พิพากษา นายไพศาล สว่างเนตร
 จำศาล นายรุทธิ์ ถนอมกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๕)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายจำรัส อมรสุข
 ผู้พิพากษา นายแท่ง ทองภักดี
 ผู้พิพากษา นายไพศาล สว่างเนตร
 จำศาล นายรุทธิ์ ถนอมกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๖)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายเพียร ศรีอรุณ
 ผู้พิพากษา นายแท่ง ทองภักดี
 ผู้พิพากษา นายไพศาล สว่างเนตร
 จำศาล นายรุทธิ์ ถนอมกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๗)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายเพียร ศรีอรุณ
 ผู้พิพากษา นายแท่ง ทองภักดี
 ผู้พิพากษา นายไพศาล สว่างเนตร
 จำศาล นายรุทธิ์ ถนอมกุล

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๘)
 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายเพียร ศรีอรุณ
 ผู้พิพากษา นายปชา นพรมภา
 ผู้พิพากษา (ว่าง)
 จำศาลโท (ว่าง)

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๔)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายจันทัก แสงแซ
ผู้พิพากษา	นายปชา นพรมภา
ผู้พิพากษา	นายสวัสดิ์ รอคเจริญ
จำศาลโท	(ว่าง)

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๑๐)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายจันทัก แสงแซ
ผู้พิพากษา	นายปชา นพรมภา
ผู้พิพากษา	นายสวัสดิ์ รอคเจริญ
จำศาลโท	นายบรรลือ ผังรักษ์

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๑๑)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายพนิจ สังขนันท์
ผู้พิพากษา	นายปชา นพรมภา
ผู้พิพากษา	นายสวัสดิ์ รอคเจริญ
จำศาลโท	นายบรรลือ ผังรักษ์

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๑๒)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายพนิจ สังขนันท์
ผู้พิพากษา	นายปชา นพรมภา
ผู้พิพากษา	นายสวัสดิ์ รอคเจริญ
ผู้พิพากษา	นายนิธิ ไชแสง
จำศาลโท	นายบรรลือ ผังรักษ์

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๑๓)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายพินิจ สังขนันท์
ผู้พิพากษา	นายนิธิ ไชแสง
ผู้พิพากษา	นายสันติ ทักราล
ผู้พิพากษา	นายจิระ บุญพจนสุนทร
จำศาลโท	นายบรรลือ ผังรักษ์

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๑๔)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายพินิจ สังขนันท์
ผู้พิพากษา	นายนิธิ ไชแสง
ผู้พิพากษา	นายสันติ ทักราล
ผู้พิพากษา	นายจิระ บุญพจนสุนทร
จำศาลโท	นายบรรลือ ผังรักษ์
รองจำศาลตรี	(ว่าง)

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๑๕)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายเสวก จันทร์ผ่อง
ผู้พิพากษา	นายวิชัย ตันติกุลนันท์
ผู้พิพากษา	นายปรีดี รุ่งวิสัย
ผู้พิพากษา	นายสุพล พันธุมโน
จำศาลโท	นายบรรลือ ผังรักษ์
รองจำศาลตรี	นายท่าเนียบ ทินวร

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๑๖)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายเสวก จันทร์ผ่อง
ผู้พิพากษา	นายวิชัย ตันติกุลานันท์
ผู้พิพากษา	นายปรีดี รุ่งวิสัย
ผู้พิพากษา	นายสุพล พันธุมโน
จำศาลโท	นายบรรลือ ผังรักษ์
รองจำศาลตรี	นายทำเนียบ ทินวร

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๑๗)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายทองพูน โคตรศรีเมือง
ผู้พิพากษา	นายวิชัย ตันติกุลานันท์
ผู้พิพากษา	นายปรีดี รุ่งวิสัย
ผู้พิพากษา	นายสุพล พันธุมโน
จำศาลโท	นายบรรลือ ผังรักษ์
รองจำศาลตรี	นายทำเนียบ ทินวร

ศาลจังหวัดระยอง (ปี พ.ศ. ๒๕๑๘)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	นายทองพูน โคตรศรีเมือง
ผู้พิพากษา	นายวิชัย ตันติกุลานันท์
ผู้พิพากษา	นายปรีดี รุ่งวิสัย
ผู้พิพากษา	นายสุพล พันธุมโน
จำศาลโท	นายไชย ลัมศิริ
รองจำศาลโท	นายทำเนียบ ทินวร

จังหวัดระยอง

* นายทองพูน โคตรศรีเมือง

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดชายทะเลทางภาคตะวันออกของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางตะวันออกตามเส้นทางหลวงหมายเลข ๓ หรือถนนสุขุมวิทประมาณ ๒๒๐ กิโลเมตร ถ้าหากจะเดินทางโดยใช้บริการรถประจำทางหรือรถยนต์นั้นส่วนตัว ก็จะต้องใช้เวลาประมาณ ๓ ชั่วโมงเศษๆ แต่เมื่อทางการได้ก่อสร้างทางสายใหม่ซึ่งแยกจากเขตอำเภอบางละมุงตรงไปเชื่อมถนนสุขุมวิทที่จังหวัดระยองเสร็จเมื่อใดแล้ว การเดินทางไปจังหวัดระยองจะใช้เวลาเพียง ๒ ชั่วโมงเศษเท่านั้น

ประวัติการก่อตั้งเมืองระยอง เมืองระยองเริ่มมีชื่อปรากฏในพงศาวดารเมื่อปี พ.ศ. ๒๑๑๓ ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมหาธรรมราชา แห่งกรุงศรีอยุธยา ส่วนประวัติตั้งเดิมก่อนหน้านั้นไม่มีปรากฏชัดเจน ก็ได้แต่เป็นเพียงข้อสันนิษฐานที่พอจะเชื่อถือได้ว่า ระยองน่าจะเป็นเมืองที่ได้ก่อสร้างขึ้นในสมัยของขอมเรืองอำนาจ คือเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๑๕๐๐ ซึ่งเป็นสมัยที่ขอมมีอำนาจรุ่งเรืองครอบคลุมอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิและมีเมืองนครธมเป็นราชธานี ขอมได้สร้างเมืองนครพนมเป็นเมืองหน้าด่านแรก เมืองพิมายเป็นเมืองอุปราช และได้สถาปนาเมืองลพบุรีเป็นเมืองสำคัญ ส่วนทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองนครธม ขอมได้สร้างเมืองหน้าด่านเมืองแรก คือเมืองจันทบูรหรือจันทบุรีในปัจจุบัน เพื่อนำเอาอารยธรรมของขอมเข้ามาแคว้นทวารวดี ดังนั้นเมืองระยองจึงน่าจะอนุมานได้ว่าขอมเป็นผู้สร้าง แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าได้สร้างขึ้นในสมัยใด นักโบราณคดีจึงได้แต่สันนิษฐานเอาจากหลักฐานที่ได้ค้นพบ มีซากหินสลักรูปต่างๆ ที่บ้านหนองเต่า กุค่าย และซากศิลาแลงที่มีปรากฏอยู่ที่อำเภอบ้านค่าย อันเป็นศิลปการก่อสร้างแบบขอม

* ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยอง

ที่ตั้งของเมืองระยอง เมืองระยองตั้งอยู่ที่ตำบลท่าประคู้ อำเภอเมืองระยอง ส่วนที่
ตั้งเดิมไม่ปรากฏแน่ชัดว่าตั้งอยู่ในท้องที่ใด หนังสือตำนานเมืองของราชบัณฑิตยสภากล่าวไว้ว่า
ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านเก่า (ตาขัน) อำเภอบ้านค่าย ซึ่งปัจจุบันยังเหลือเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ และ
ไม่ห่างจากตัวเมืองระยองปัจจุบันนี้เท่าใดนัก

จากนิราศเมืองแกลงของสุนทรภู่ ได้กล่าวถึงบ้านเก่าแห่งนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า

“พอสิ้นดงตรงปากออกปากช่อง
ถึงระยองเหยาเรือนกุไสว
แฉะเข้าย่านบ้านเก่าค่อยเบาใจ
เขาจุตไต้ต้อนรับให้หลับนอน”

ส่วนตำบลท่าประคู้ อันเป็นที่ตั้งของเมืองระยองในขณะนี้ แต่เดิมเป็นที่อยู่อาศัยของ
พวกชอง ซึ่งตั้งรกรากอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยซึ่งครอบคลุมอยู่ในแถบระยอง
จันทบุรี และชนเผ่าชองนี้มีความชำนาญในป่าเขาลำเนาไพร และทั้งมีภาษาพูดของตนเอง อัน
นี้จึงชวนให้คิดว่าภาษาพูดบางคำ เช่น ระยอง ตะพง เพ แลง ชะเมา แกลงที่เป็นชื่อเมือง ตำบล
และอำเภออยู่ในปัจจุบันนี้ น่าจะเป็นภาษาของพวกชอง และไม่มีคำแปลในพจนานุกรมไทย ใน
ทำนองเดียวกัน คำว่าระยอง น่าจะเป็นภาษาพูดคำหนึ่งของชนเผ่าชองเดิมพูดกันว่า “ราย้อง”
ซึ่งแปลว่า “เขตแดน” หมายถึงว่าเป็นดินแดนของพวกชองอยู่ แต่ภาษาพูดนี้เรียกเพี้ยนกันมา
เรื่อยๆ ในปัจจุบันนี้คำว่า “ราย้อง” จึงกลายเป็น “ระยอง” ไปในที่สุด

อีกกระแสหนึ่งกล่าวว่า “ระยอง” ในภาษาชองน่าจะหมายถึงป่าประคู้ เพราะใน
บริเวณที่พวกชองตั้งรกรากอยู่นั้นอุดมไปด้วยไม้พันธุ์ประคู้ซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็ง ปัจจุบันหายากและ
ราคาแพง เขตแดนแถบนี้จึงมีชื่อว่าตำบลท่าประคู้ อันเป็นที่ตั้งของเมืองระยองในเวลาปัจจุบันนี้

สำหรับชนเผ่าชอง จะมาตั้งรกรากอยู่ทางดินแดนแถบ ระยอง ชำนาญ มาแล้วเท่าใดไม่
ปรากฏหลักฐาน เมื่อคราวสุนทรภู่เดินทางมาเยี่ยมบิดาที่เมืองแกลง สุนทรภู่ได้เขียนถึงพวกชอง
ไว้ในนิราศเมืองแกลงว่า

“ ้วยเคื่อนเก้เข้าวสาเป็นหน้าผน
 จิงขัตสนสิ่งของต้งประสงค
 กรันแล้วลาผ่าเท้าทำนปิตุรงค์
 ไปบ้านพลงค้อ ทังริมฝั่งคลอง
 คุหนุ่มสาวชาวบ้านว่ากาญจิก
 ไม่น่ากิดเข้าในกลอนอักษรสนอง
 ล้วนวงศ์วานว่านเครือเป็นเชื้อของ
 ไม่เหมือนน้องนิกน่าน้ำตากระเด็น ”

อาณาเขตของจังหวัด ทิศเหนือจรดเขตอำเภอบ้านบึง อำเภอนนทบุรี และอำเภอ
 ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ทิศใต้จรดฝั่งทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันออกจรดเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัด
 จันทบุรี และทิศตะวันตกจรดเขตอำเภอสตูล จังหวัดสตูล

ลักษณะของภูมิประเทศ จังหวัดระยองมีพื้นที่ไม่ใหญ่โตนัก ลักษณะภูมิประเทศโดย
 ทั่วไปมีทั้งที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ดอน และที่ราบชายฝั่งทะเล มีที่ราบชายฝั่งทะเลจากทางทิศตะวันออก
 ออกไปทางทิศตะวันตก จากชายฝั่งทะเลขึ้นไปทางทิศเหนือประมาณ ๕๐ กิโลเมตร พื้นที่เป็น
 ดินปนทรายเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่จำพวกอ้อย มันสำปะหลัง และทำสวนผลไม้ และมีแม่น้ำ
 สายสั้น ๆ เพียง ๒ สาย คือแม่น้ำระยอง ซึ่งชาวบ้านเรียกว่าคลองใหญ่หรือคลองบ้านค่ายและ
 แม่น้ำประแสร์

การแบ่งเขตการปกครอง จังหวัดระยองแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓ อำเภอและ
 ๑ กิ่ง คืออำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลง อำเภอบ้านค่าย และกิ่งอำเภอปลวกแดงมีประชากร
 เมื่อสิ้นวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๘ รวมทั้งสิ้น ๓๐๙,๙๐๓ คน

อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ได้แก่การทำสวนผลไม้
 สวนยางพารา ทำไร่มันสำปะหลัง ทำนา ทำประมง ทำป่าไม้และประกอบการอุตสาหกรรม

การทำนาในเขตจังหวัดระยอง มีทั้งนาข้าวเจ้าและนาข้าวเหนียว แต่ปริมาณข้าวที่
 ผลิตได้ภายในจังหวัดไม่เพียงพอับความต้องการของประชาชนภายในจังหวัด ต้องซื้อข้าวจาก
 จังหวัดใกล้เคียงมาใช้บริโภคเป็นประจำ

ทางด้านการทำสวน มีการทำสวนยางพารา สวนอ้อยและสวนผลไม้

สำหรับการทำสวนผลไม้ในท้องที่จังหวัดระยองนั้น ผลไม้ที่ขึ้นหน้าขึ้นตามากที่สุดคือทุเรียน เงาะ พุทธรักษา ส้ม ฯลฯ ชาวสวนจังหวัดระยองได้รวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มชาวสวนขึ้นหลายกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีจุดมุ่งหมายคล้ายๆ กัน คือเพื่อการขาย หาแหล่งน้ำ การติดต่อยุติและควบคุมคุณภาพของผลไม้

ทุเรียนเมืองระยองส่วนมากเป็นพันธุ์พื้นเมือง ได้มีการนำพันธุ์ทุเรียนพันธุ์ดีจากจังหวัดนนทบุรีเข้ามาปลูกในจังหวัดระยองเมื่อประมาณ ๒๐ ปีมาแล้ว ปัจจุบันมีทุเรียนจากนนทบุรีมาปรากฏอยู่ในระยองประมาณ ๖๐ พันธุ์ ตลาดทุเรียนของระยองมีอยู่ทั่วไปในระยอง จังหวัดใกล้เคียงและในกรุงเทพมหานคร เช่นที่ตลาดเทเวศน์และที่สะพานหันชาวสวนทุเรียนนิยมส่งทุเรียนเข้ามาขายในกรุงเทพมหานครเพราะได้ราคาสูงกว่าขายในจังหวัด

เงาะ พันธุ์ที่มีชื่อเสียงของระยอง คือพันธุ์สีชมพูและพันธุ์บางยี่ขัน และมีพันธุ์โรงเรียนปลูกอยู่บ้าง เงาะพันธุ์สีชมพูราคาสูงสุด เคยขึ้นสูงถึงกิโลกรัมละ ๑๒ บาท เคียนที่มีเงาะมากที่สุดคือประมาณเดือนพฤษภาคม สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบเงาะและทุเรียน ถ้าท่านเดินทางไปเที่ยวสวนเงาะสวนทุเรียนที่ระยองในเดือนพฤษภาคมแล้วท่านจะไม่ผิดหวังแน่ ๆ และท่านจะต้องสนุกและเพลิดเพลินกับผลไม้ดังกล่าว

การประมง เป็นอาชีพหลักอย่างหนึ่งของชาวเมืองระยอง มีสถานีประมงทะเลของกรมประมงตั้งอยู่ที่อ่าวบ้านแพ นับเป็นสถานีประมงน้ำเค็มแห่งแรกและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ผลิตผลจากทะเลจะถูกส่งไปจำหน่ายยังจังหวัดชลบุรี กรุงเทพมหานครและเกือบทุกจังหวัดในภาคอีสานทั้งในรูปของสดและของแห้ง ถ้าจะกล่าวว่าเมืองระยองเป็นเมือง “ในน้ำมีปลาในนามีข้าว” คงจะไม่เกินความจริงนัก เมื่อท่านได้เดินทางเข้าเขตจังหวัดระยองแล้ว สิ่งแรกที่ท่านจะสังเกตได้ก็คือ ความเขียวชะอุ่มของต้นไม้ ใบไม้และความร่มรื่น ชาวเมืองระยองนับเป็นผู้ที่โชคดีที่ได้มีโอกาสครอบครองผืนแผ่นดินอันอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศไว้ ก็นอกจากจะทำนาได้ผลดีแล้ว ที่ดินยังปลูกผลไม้ได้หลายชนิดและได้ผลดีด้วย ส่งเป็นสินค้าออกไปขายยังจังหวัดใกล้เคียงทำรายได้ให้แก่จังหวัดมากมาย ในทะเลก็ยังมีปลา ปู กุ้ง หอยอีกมากมายของแห่งที่รู้จักกันคือ กะปิ น้ำปลา ปลาบ่น กุ้งแห้ง เฉพาะน้ำปลาและกะปิจากระยองนับเป็นชนิดที่มีชื่อเสียงไปตลอดราชอาณาจักรไทย โดยเหตุนี้จึงมีผู้ตั้งชื่อเมืองระยองว่า “เมืองน้ำปลาดึกวิเอก”

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เมืองระยองนอกจากจะเป็นเมืองที่มีความสำคัญเกี่ยวพันในทางด้านประวัติศาสตร์แล้ว เมืองระยองยังเป็นเมืองที่มีชายทะเลมีความยาวนับเป็นจำนวน ๑๐๐ กิโลเมตร มีหาดทรายสำหรับลงอาบน้ำทะเลที่สวยงามและใช้เป็นที่พักเที่ยวหลายแห่ง ชาวเจ้าจะขอนำมาเล่าเฉพาะที่อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมและสะดวก เพื่อท่านที่มีฐานะนั่งรถส่วนตัวผ่านไปทางจังหวัดจันทบุรีจะได้ถือโอกาสแวะเข้าไปชมโดยไม่ต้องเสียเวลามากนัก

บ้านเพทะเลงาม

บ้านเพเป็นตำบลหนึ่งในเขตอำเภอเมืองระยอง อยู่ห่างจากตัวเมือง ไปทาง จังหวัดจันทบุรีตามถนนสุขุมวิทประมาณ ๑๗ กิโลเมตร มีทางแยกเลี้ยวขวาเข้าไปยังท่าเรือเพอีก ๓ กิโลเมตร ตรงหลักกิโลเมตรที่ ๒๓๘ ของทางหลวงสุขุมวิท ณ ที่นี้เป็นที่ประกอบอาชีพของชาวประมงเพ ถ้าเป็นเวลาตอนเช้าที่ทำเรือเพจะรู้สึกกึกกักด้วยผู้คนที่จะซื้อของในตลาด ถึงของที่ซื้อขายกันส่วนใหญ่เป็นของทะเลโดยมีทั้งของสดและแห้ง ของสดที่ซื้อขายกันคือ ปลาซึ่งนำขึ้นมาจากเรือแล้วนำมาขายกันเลยทีเดียว ส่วนของแห้งเผื่อว่าท่านที่ผ่านไปกิจจะซื้อของทะเลแห้งไปฝากญาติสนิทมิตรสหาย ขอแนะนำให้ไปซื้อได้ที่ สำหรับราคาก็พอสมควรก็ไม่ถูกและไม่แพงนัก มีกุ้งแห้ง ปลาหมึกแห้ง ปลาไส้ตันและปลาเค็ม ซึ่งเมื่อได้ทอดให้กรอบแล้วก็นำมารับประทานมากนั้

ที่ทำเรือเพ เมื่อมองออกไปในทะเลเราจะสามารถมองเห็นเกาะเสม็ดหรือ เกาะแก้วพิสดารอยู่ในทะเลข้างหน้า มองเห็นบ้านเรือนของชาวประมงซึ่งตั้งเรียงรายอยู่ชายเกาะริมชายหาดสีขาวซึ่งเบื้องหลังลึกเข้าไปในตัวเกาะจะเป็นสวนมะพร้าวสีเขียวเข้มมองเห็นเรือลำเล็ก ๆ โผลงเกลลงอยู่ในทะเล จึงแลดูเป็นทัศนียภาพที่สวยงามหาญได้ยากมากแห่งหนึ่ง

เกาะเสม็ดกับหาดทรายแก้ว

เกาะเสม็ดหรือเกาะแก้วพิสดาร ตั้งอยู่ในเขตตำบลเพ อำเภอเมืองระยองอยู่ห่างจากชายฝั่งทะเลบ้านเพออกไปประมาณ ๘-๙ กิโลเมตร การไปเที่ยวเกาะเสม็ดไปได้โดยทางเรือซึ่งใช้เวลานานประมาณ ๓๐-๔๐ นาที ชายทะเลรอบเกาะเป็นหาดทรายสีขาวสะอาดที่สุดแห่งหนึ่งตามปกติจะมีเรือนักท่องเที่ยวไปเที่ยวเกาะนี้ ในสุสัปดาห์เป็นประจำ และเรือของนักท่องเที่ยวมักแล่นอ้อมแหลมฝั่งตะวันออกไปทางด้านนอกของเกาะไปอาบน้ำทะเลที่หาดทรายแก้ว แต่ถ้าจะ

ไปทางตรงก็มีทางทำได้คือ ไปจอกเรือที่ทำชายฝั่งค้ำแพแล้วขึ้นจากเรือมีทางเท้าเดินลัดเกาะไปที่หาดทรายแก้วเป็นระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร ความงามของเกาะเสม็ดนี้ที่แตกต่างไปจากเกาะอื่นๆ ที่มีอยู่หลายเกาะคือ มีหาดทรายสีขาวละเอียดและสะอาดที่สุด มีทิวไม้ที่ขึ้นอยู่ริมหาดใช้เป็นที่พักผ่อนนั่งพักผ่อนได้สบาย ประกอบด้วยลมทะเลพัดเฉื่อยฉิวไม่มีได้ซาด น้ำทะเลสีเขียวมรกตน่าลงอาบเล่นยิ่งนัก ที่เกาะเสม็ดนี้เดิมเล่ากันว่าเมื่อก่อนเต็มไปด้วยเต่าซึ่งขึ้นมาวางไข่บนเกาะมากมาย แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว

สวนสนอน้ำรักและร่มรื่น

ออกจากท่าเรือเฟื่องหน้าไปตามถนนเลียบชายทะเลซึ่งเป็นถนนลาดยางตลอดสายรถวิ่งได้สบาย ถึงสวนสนเป็นระยะทางประมาณ ๕ กิโลเมตร วนอุทยานสวนสนตั้งอยู่ริมชายทะเลโดยมีถนนผ่านกลาง จึงทำให้บริเวณนั้นร่มรื่นเย็นสบาย เหมาะสำหรับไปนั่งพักผ่อนนริยาบถอย่างยิ่ง ทิวสนนั้นปลูกเรียงรายยาวเหยียดอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ภายในบริเวณมีที่ทำงานของวนอุทยาน มีหน้าที่คอยควบคุมดูแลป่าสวนแห่งนี้ ใจกลางของสวนมีทางไม้สร้างขึ้นบนต้นไม้สูงประมาณ ๒-๓ เมตร ไว้ให้ผู้มาเที่ยวขึ้นไปนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ภายในบริเวณสวนสนมีแม่ค้าชาวบ้านนำน้ำอ้อยต้ม มะพร้าวเผา ปลาหมึกย่างและสุราแม่โขงไปตั้งขายเป็นจำนวนมากพอคุดจากสวนสนมองออกไปทะเลทางด้านขวามือจะเห็นเกาะเสม็ดและหมู่เกาะเล็กๆ ทั้งเรียงรายอยู่

สวนสนอันร่มรื่นนี้ปลูกไว้สองฟากฝั่งถนน ด้านขวาคือกับทะเล ฝั่งซ้ายติดป่าละเมาะ ใบสนทั้งสองฝั่งแผ่กิ่งก้านสาขาเข้ามาชิดกัน ปกคลุมถนนบริเวณนั้นให้แลดูร่มรื่นมองแต่ไกลคล้ายเป็นอุโมงค์ เป็นสถานที่เหมาะสำหรับเดินเที่ยวในวันสุดสัปดาห์มาก

ข้อคิดในการควบคุมผู้ต้องหา ตาม ป. วิอาญา มาตรา ๘๗

* โดย...รณยุทธ ศรีธัญญ์

ในกรณีที่ผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญานั้น เมื่อมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแล้ว ก็มักจะถูกจับกุมหรือควบคุมตัวเพื่อทำการสอบสวนตามข้อกล่าวหาว่า มีมูลตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ ในอันที่พนักงานสอบสวนจะได้สั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อไป ในการควบคุมผู้ที่ถูกเป็นผู้ต้องหาในช่วงนี้ เพื่อเป็นการประกันสิทธิเสรีภาพในตัวบุคคลที่ถูกกล่าวหา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติกำหนดระยะเวลาในการควบคุมผู้ต้องหาไว้เป็นสองชั้น ตามมาตรา ๘๗ คือพนักงานสอบสวนควบคุมได้ด้วยอำนาจของตนเองไม่เกิน ๗ วันชั้นหนึ่ง และถ้าหากพนักงานสอบสวนมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหาต่อไปอีกเพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น ก็ต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอหมายจับผู้ต้องหานั้นไว้ได้อีก อย่างสูงสุดไม่เกิน ๗ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑๒ วัน แล้วแต่อัตราโทษที่ถูกกล่าวหาเป็นชั้นที่สอง ซึ่งตามเจตนารมณ์ของกฎหมายก็เพื่อให้การควบคุมผู้ที่ถูกเป็นผู้ต้องหา มีการควบคุมที่มีกำหนดเวลา มิใช่ควบคุมกันตามใจชอบเพราะผู้ที่ถูกเป็นผู้ต้องหา อาจจะเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ได้ อันเป็นการบัญญัติไว้ให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ในการควบคุมหรือขังผู้ต้องหาระหว่างสอบสวนนี้เอง ผู้ต้องหาที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อพนักงานสอบสวนหรือศาล เพื่อขอปล่อยชั่วคราวได้ ซึ่งแล้วแต่ว่าจะถูกควบคุมหรือขังอยู่ โดยไม่ต้องมีประกันหรือมีประกันหรือทั้งมีประกันและหลักประกันด้วย แล้วแต่อัตราโทษ ที่ถูกกล่าวหาเช่นกัน การยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวไม่ว่าจะเป็นในชั้นใด เมื่อพนักงานสอบสวน หรือศาลอนุญาตแล้ว ผู้ต้องหาก็กลับบ้านได้เหมือนกัน แต่ผลของการมีประกันทั่วไปในระหว่างสอบสวนนี้มีหลักปฏิบัติไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ถ้าได้รับอนุญาตให้ประกันทั่วไปโดยพนักงานสอบสวน กฎหมายไม่กำหนดระยะเวลาไว้ว่าจะให้ประกันได้กี่วัน ก็เดือนจึงจะต้องสั่งฟ้องเอากันว่าจนกว่าพนักงานสอบสวนจะสอบสวนเสร็จหรือสะดวกเมื่อใดก็ยอมได้ เพียงแต่อย่าให้ขาดอายุความหรือเลยกำหนดระยะเวลาที่กรมตำรวจระเบียบไว้ก็แล้วกัน แต่การมีประกันทั่วไปจาก

* อัยการจังหวัดผู้ช่วย ระยอง

ศาลตามที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการขออำนาจศาลฝากขังไว้ ผู้ต้องหา ก็ได้ กลับ ไปนอนบ้านเช่นกัน ตัวไม่ต้องอยู่ในเรือนจำ แต่ว่าพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะต้องมาฝากขังต่อหรือฟ้องผู้ต้องหาภายในกำหนด ๑๒ วันทุกครั้ง มิฉะนั้นศาลจะออกหมายปล่อยตัวไปเลย

ตามเจนาารมณ์ของกฎหมายตามที่ได้อธิบายมาแล้วแต่ต้น กฎหมายมุ่งที่จะคุ้มครองผู้ต้องหา มิให้ถูกควบคุมหรือขังโดยไม่มีกำหนด ซึ่งก็น่าจะหมายถึงกรณีที่มีการควบคุมหรือขังจริง ๆ โดยเอาตัวไว้ในห้องขังหรือเรือนจำ ถ้าหากจะถือเอากำหนดระยะเวลาที่กฎหมายให้อำนาจควบคุมหรือขังได้แม้มีประกันตัวไประหว่างนั้นยังเป็นการควบคุมหรือขังอยู่ด้วย ก็ไม่น่าที่จะมีแนวปฏิบัติต่างกันซึ่งถ้าประกันชั้นพนักงานสอบสวนไม่จำกัดเวลา แต่ถ้าชั้นศาลต้องตามกำหนดเวลา เพราะตามข้อความในตัวของมาตรา ๘๗ ก็ได้เขียนแยกไว้ให้เห็นว่าต่างกันตรงใด นับว่าเป็นปัญหาในทางปฏิบัติที่น่าสังเกตอยู่มาก แต่จะอย่างไรก็ตามคงไม่มีพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการคนใดกล้าทดลองเสี่ยง เพื่อต้องการบรรทัดฐานในเรื่องนี้จากศาลสูงเป็นแน่ เว้นแต่กรณีที่ลี้ภัยฝากขังจริง ๆ ก็น่าจะลอง.....

คนมีมารยาท

* นายสุพัฒน์ อินทรสาย์ยันท์

มารยาทหมายความว่าความประพฤติอันเหมาะสมหรือความประพฤติดี ถ้าสุภาพสตรีมีมารยาทดี ใคร ๆ ก็พากันยกย่องสรรเสริญ โดยปกติเรื่องเกี่ยวกับมารยาทนั้นไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในกฎหมายหรือออกกฎหมายบังคับให้คนประพฤติมารยาทอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะมารยาทโดยทั่วไปเป็นพิธีการประเพณี ซึ่งเป็นการ กระทำ ย่อมถือเอาจาก ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา แต่มีกลุ่มหนึ่งที่ต้องมีกรรมต้องปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องความประพฤติบุคคลจำพวกนี้เรียกว่า “ทนายความ”

ทนายความเป็นบุคคลที่น่าสงสารและสมเพทที่สุดในกระบวนการยุติธรรม(ในคดีอาญา) ก่อนที่ทนายความจะได้เข้าไปเกี่ยวข้องหรือเข้าไปช่วยเหลือบุคคลที่ถูกเรียกว่า “ผู้ต้องหา” หรือ “จำเลย” บุคคลเหล่านั้นมักสับคอมมาแล้ว หรือบางที่ตายไปครึ่งตัวแล้วค่อยมาหาทนายความ เพราะมีบุคคลอื่น ๆ พยายามพรับปากบอกบุคคลเหล่านั้นว่าจะช่วย แต่ความเป็นจริงไม่ทราบว่าเป็นใครช่วย (กระเป๋)ใครเป็นแน่แท้ แถมท้ายในคดีทั่วไปยังมีสุภาพสตรีจีนเขียนไว้ให้เจ็บใจเล่นอีกว่า “เป็นความกินข้าวมืดกว่า” คนทั่วไปเลยไม่อยากกินข้าวมืด

คนทั่วไปในสังคม ย่อมมีอคติและคนไม่ดี และคิดเสียว่า มารยาทนั้นมีไว้บังคับคนเฉพาะบางคนเท่านั้น

มารยาทของทนายความมีดังนี้

- (๑) จงใจขาดนัดหรือทอดทิ้งคดี
- (๒) การจงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำ เกี่ยวกับการดำเนินคดี ของลูก ความของตน หรือปิดบังข้อความที่แจ้งให้ลูกความทราบ อันกระทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของลูกความ
- (๓) การเปิดเผยความลับของลูกความที่ได้รู้ในหน้าที่ของทนายความเว้นแต่จะได้รับความอนุญาตจากลูกความนั้นหรือจากศาล
- (๔) ใช้อุบายข้อหนึ่งข้อใดดักกล่าวต่อไปเพื่อจะชักจูงให้ผู้ใดมอบคดีให้ว่า
- (๕) หลวงลวงให้เขาหลงว่าคดีนั้นจะชนะเมื่อตนรู้สึกแน่ใจว่าจะแพ้

* ผู้แทนสมาคมทนายความแห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดระยอง

(ข) อวดอ้างว่า ตนมีความรู้ยิ่งกว่านายอื่น

(ค) อวดอ้างว่า เกียวเป็นสมักรพรวกพรวุจักษ์คุ้นเคยกับผู้ใด อันกระทำให้เขาหลงว่าตนสามารถจะทำให้เขาได้รับผลพิเศษนอกจากทางว่าความ หรือหลอกลวงว่าจะชักนำใจให้ผู้นั้นช่วยเหลือก็ในทางใดๆ หรือแอบอ้างชู้ว่าถ้าไม่ให้ตนว่าคตินั้นแล้วจะหาหนทางให้ผู้นี้กระทำให้คคิของเขาแพ้

(๕) ได้รับปรึกษาหารือ หรือได้รู้เรื่องกรณีแห่งคคิ โดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับความฝ่ายหนึ่ง แล้วภายหลังไปรับเป็นทนายความหรือใช้ความรู้ที่ได้มานั้นช่วยเหลืออีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นปรปักษ์อยู่ในกรณีเดียวกัน

(๖) ได้รับเป็นทนายความแล้ว ภายหลังใช้อุบายด้วยประการใดๆ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เพื่อจะได้ให้ตนได้รับประโยชน์นอกเหนือจากที่คู่ความสัญญาตกลงปลงใจให้

(๗) ไม่รับหน้าที่ในเมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้แก้ต่างจำเลยในคคิ อาญา เว้น แต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร

(๘) ไม่เคารพยำเกรงอำนาจศาล คู่มือนศาลหรือผู้พิพากษาในศาลหรือนอกศาล อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา

(๙) เรื่องกล่าวความหรือทำเอกสารเท็จ หรือใช้กลอุบายให้ศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคคิหลงโดยใช้เหตุหรือกระทำการใด ๆ เพื่อทราบคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เบ็ดเสร็จ

(๑๐) แย้งหรือประมุขความที่มีทนายความว่าต่างหรือแก้ต่างอยู่แล้วมาว่า หรือรับหรือสัญญาว่าจะรับ ว่าต่างแก้ต่างในคคิที่รู้ว่ามีทนายความอื่นว่าอยู่แล้ว เว้นแต่

(ก) ได้รับความยินยอมจากทนายความที่ว่าความเรื่องนั้นอยู่ หรือ

(ข) มีเหตุผลอันควรเชื่อว่าตัวความได้ถอนทนายความคนก่อนแล้ว หรือ

(ค) ทนายความที่ว่าความในเรื่องนั้นปฏิเสธหรือแสดงความไม่สมัครใจที่จะว่า

คคิต่อไป

(๑๑) แอบอิงอำนาจศาลชั้นบังคับหน้า ห่มินประมาณผู้อื่นด้วยความนอกเรื่องนอกประเด็น อันไม่เป็นสาระแก่คคิที่ตนว่าต่างแก้ต่างนั้นเลย เว้นแต่จะแสดงได้ว่าถ้อยคำนั้นเกี่ยวกับความในประเด็นที่ต้องกล่าวอ้างถึงตามกระบวนการความ

(๑๒) ทำการค้าขาย หรือรับจ้างด้วย กำลังแรงของตน โดยออกหน้าอันเป็นการเสื่อมเสียเกียรติคุณของทนายความ

(๑๓) ประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาใดๆ โดยรู้ซึ่งชื่อ คุณวุฒิ หรือตำแหน่งแห่งที่อยู่หรือสำนักงานอันเป็นไปในทางโอ้อวด เป็นเชิงชักชวนให้ผู้มีอรรถคดีมาหา เพื่อเป็นทนายว่าความ

(๑๔) จะประกาศโฆษณาโดยประการใดๆ ซึ่งอัตรารับว่าความ หรือว่ามีเรียกร้องค่าว่าความเลย

(๑๕) ยินยอมตกลงหรือให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้ หรือให้ค่านายหน้า หรือบำเหน็จรางวัลโดยประการใดๆ ด้วยทรัพย์สินหรือประโยชน์ใดๆ แก่ผู้หาความ หรือนำความมาให้ หรือมีคนประจำสำนักงานเที่ยวหาความมาให้ โดยทนายความผู้นั้นคิดค่าส่วนลดบำเหน็จให้ หรือให้เงินเดือนหรือเงินจำนวนหนึ่งจำนวนใด หรือทรัพย์สินอย่างใดแก่ผู้ที่หาความมาให้ แม้บุคคลผู้หาความมาให้โดยลักษณะดังกล่าวแล้วนั้นจะเป็นเสมียนหรือลูกจ้างประจำสำนักงานนั้นๆ ก็เข้าอยู่ในข้อห้ามนี้ด้วย

(๑๖) เมื่อทนายความคนใด มีผิดฐานฉ้อ ทุจริตสินลุดความ หรือว่า ประพฤติผิดข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ หรือนำความเท็จมาหา มาแก้ลงศาลเพื่อให้ศาลออกคำสั่งบังคับซึ่งทนายความนั้นรู้อยู่แก่ใจว่าเป็นคำสั่งผิด

(๑๗) เมื่อทนายความคนใดปลุกความโดยยุยงส่งเสริมให้เข้าฟ้องร้องกัน ในกรณีอันหามูลมิได้ หรือเข้าเป็นทนายความว่าต่างแก่ต่างโดยวิธีสัญญาแบ่งเอาส่วนจากทรัพย์สินที่เป็นมูลพิพาทอันจะพึงได้แก่ลูกความ

(๑๘) เมื่อทนายความคนใดสมรู้เป็นใจโดยทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อปลุกพยานเท็จ หรือเลียมสอนพยานให้เบิกความเท็จ

(๑๙) เมื่อทนายความคนใดมีผิดสถานอื่น อันเป็นความประพฤตินอกมรรยาททนายความผู้มีอาชีพอยู่ในสัจสุจริต

ทั้งหมดนี้คือข้อบังคับให้ทนายความมีมารยาท ถึงข้อบังคับจะเขียนไว้มากมายและสวดย
หุรขนาดไหนก็ตามถ้าคนนั้นๆ ไม่มีคุณธรรม ประจำใจก็ยาก ที่จะปฏิบัติ ก็เข้าทำนองเพลง
“กฎหมายเป็นหมัน”

ครับ สมกับที่โสกราตีสกล่าวไว้ในเมโน (เมโนของเพลโต ฉบับ ส.ศิวัรักษ์ แปล)
ว่า “คุณความดีสอนกันไม่ได้”

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ตามยุทธวิธี
(www.library.coj.go.th)

แนวความคิดในการปรับปรุงราชการศาลยุติธรรม

โดย

* ศาสตราจารย์หลวงจำรูญเนติศาสตร์

๑. ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๔ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๕ ออกมาแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยมีความประสงค์จะปรับปรุงราชการศาลยุติธรรมให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยและรวดเร็ว เพื่อความผาสุกของประชาชนทั้งส่งเสริมให้ผู้พิพากษามีหลักประกันและมีฐานะดีขึ้น ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ถูกยกเลิกโดยยังมีทันได้ใช้ จึงนำพิจารณาว่ามีอะไรเป็นส่วนที่บ้างหรือไม่มีอะไรเป็นส่วนดีเลย

เพื่อปรับปรุงราชการศาลยุติธรรมให้เป็นผลดังกล่าว ประกาศนี้ได้—

- ๑.๑ แก่เรื่องเงินเดือนผู้พิพากษาซึ่งขณะนี้ต้องเป็นไปตามตำแหน่ง ให้เป็นไปตามตัวผู้พิพากษาสุดแต่ความสามารถและการปฏิบัติตามหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้พิพากษามีอาวุโสประจำอยู่ในส่วนภูมิภาคได้ อันเป็นขั้นต้นของการบูรณะศาลชั้นต้นให้เข้มแข็ง จะได้ตัดอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเสร็จสิ้นเร็วขึ้น เพราะศาลชั้นต้นจะได้ไม่ต้องจดคำพยาน และศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาก็ไม่ต้องพะวงในเรื่องข้อเท็จจริง ในการนี้จะมีโอกาสลดจำนวนผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาเอาอัตราไปให้แก่ผู้พิพากษาอื่น ๆ เป็นการส่งเสริมฐานะผู้พิพากษาโดยทั่วไป
- ๑.๒ แก่เรื่องคณะกรรมการตุลาการ เพื่อให้มีความร่วมมืออย่างแท้จริงระหว่างกระทรวงยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการ การปรับปรุงการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจะได้เป็นไปได้

* ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๘

๑.๓ แก่วิธีการพิจารณาความดีความชอบของผู้พิพากษาให้เป็นไปตามความสามารถ ฯลฯ ผู้พิพากษาที่สามารถและกระทำการงานที่จะได้มีโอกาสเลื่อนเงินเดือน โดยไม่ต้องรอกอยาวใส

๑.๔ นอกจากที่กล่าวแล้ว ประกาศของคณะปฏิวัติได้แก้ไขข้ออื่น ๆ อีกเล็กน้อย เพื่อให้สมบูรณ์ขึ้น

๒. ต้องยอมรับว่าตามที่เป็นอยู่ในขณะนี้ บรรดาคดีต่าง ๆ โดยมากมักจะเสียเวลาในการพิจารณาพิพากษากันเป็นปี ๆ บางคดีก็จะพิจารณาเสร็จตั้งแต่ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และไปสิ้นสุดลงที่ศาลฎีกาเป็นเวลากว่า ๒ ปีบ้าง ๓ ปีบ้าง ถึง ๕ ปีและกว่าก็ยังมี คดีแพ่งไม่สู้กระไร เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สิน แต่ก็ทำให้คู่ความเสียหายที่ต้องรอกอย ไม่มีจิตใจจะทำมาหากิน ก่อให้เกิดผลเสียหายในทางเศรษฐกิจอย่างมาก ถ้าเป็นคดีอาญายิ่งร้ายแก่จำเลยเป็นอันมาก เพราะจำเลยต้องหาประกันมาวางศาล ถ้าไม่มีทรัพย์สินของตนเองพอที่จะประกันได้ก็ต้องขวนขวายหาจากที่อื่น ซึ่งไม่ใช่ของง่ายสำหรับคนที่ไม่มีราย ถ้าศาลไม่ให้ประกัน หรือศาลให้ประกันแต่หาประกันมาตามที่ศาลต้องการไม่ได้ จำเลยก็ต้องถูกขัง ถ้าจำเลยไม่มี ความผิด กว่าศาลจะพิจารณาเสร็จและพิพากษาปล่อย บางคดีต้องขังเป็นปีก็มี ทุกประเทศที่เจริญแล้ว จึงพยายามอย่างยิ่งที่จะให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเป็นไปโดยรวดเร็ว รวมความว่าเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน สมควรที่จะต้องหาวิธีให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเราเป็นไปโดยที่ที่สุดและโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ความข้อนี้ทุกคนคงยอมรับว่าเป็นความจำเป็นยิ่ง

๓. ที่เวลานี้ศาลทำการพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้านี้ ไม่ใช่ความผิดของผู้พิพากษา เสียทั้งหมด หากแต่ระบบปัจจุบันมีส่วนทำให้เป็นเช่นนั้น ข้อที่ดวงไม่ให้การพิจารณาคดีเดินไปโดยรวดเร็ว ส่วนใหญ่ก็เพราะผู้พิพากษาต้องจดคำพยาน เพื่อทำสำนวนเป็นหลักฐานสำหรับ ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาจะได้พิจารณาในกรณีที่มีอุทธรณ์ฎีกา ข้อนี้แหละทำให้ราชการตุลาการปฏิบัติผิดกฎหมายเป็นเวลานานนับปี ๆ นี้มาแล้ว คือกฎหมายบังคับว่า ในการพิจารณาพิพากษาคดี ต้องทำเรื่องของคดี สำหรับศาลชั้นต้น บางคดีผู้พิพากษานายเดียวก็ทำการพิจารณาได้ แต่ส่วนมากกฎหมายบังคับว่าการพิจารณาพิพากษาคดีต้องมีผู้พิพากษาสองนายเป็นองค์คณะ โอกาส

ที่ศาลจะทำการพิจารณาโดยมีผู้พิพากษานั่งบัลลังก์พร้อมกันสองนายนั้น ... เกือบไม่มี เพราะจำนวนคดีมาก เมื่อต้องจกคำพยานแล้ว แม้จะแยกกันนั่งพิจารณาคดีละคนเดียว ก็ยังพิจารณาคดีให้ลุล่วงหมดสิ้นไม่ได้ คงมีค้างกันทุกปี ทางราชการต้องเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาทลอออกมา แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ เพราะจำนวนคดีเพิ่มขึ้นเร็วมาก ประเทศไม่มีงบประมาณพอจะเพิ่มผู้พิพากษาได้เต็มที่ และถึงแม้จะเพิ่มได้เต็มที่ ก็หาผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษาไม่ทัน เพราะผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษาคงได้ศึกษาและสอบไล่ได้ดังกำหนดไว้ หากจะแก้โดยเพิ่มผู้พิพากษาแล้ว ก็คงไม่มีที่สิ้นสุด ในขณะนี้เมื่อเทียบตามส่วนของประเทศและจำนวนพลเมืองแล้ว เราเห็นจะมีผู้พิพากษามากที่สุดในโลก การแก้ที่จะให้ได้ผลต้องแก้ที่สมุฏฐาน

แม้การปฏิบัติของศาลในปัจจุบันจะขัดต่อกฎหมายโดยนัยพิจารณาไม่ครบคณะดังกล่าไปแล้ว แต่ก็ไม่มีใครโต้แย้ง เพราะบรรดาความไม่กล้า ที่ไม่กล้าก็โดยว่าถ้าคัดค้าน ศาลก็ว่าถ้าเช่นนั้นก็เลื่อนคดีไป เมื่อใดศาลมีผู้พิพากษาว่างพอจะนั่งให้ครบคณะได้ จึงจะทำการพิจารณา คู่ความต้องทนทุกข์ทรมานไปไม่มีกำหนด ทั้งนั้นคนใดบ้างจะค้าน พนักงานอัยการเองซึ่งเป็นผู้ว่าคดีอาญาแทนแผ่นดิน ก็ทราบที่ศาลทำไม่ได้เพราะเหตุใด คำนไปก็เท่ากับติราชาการด้วยกัน ผลก็คือไม่มีใครกล้าค้านการที่ศาลซึ่งเป็นผู้รักษากฎหมายไม่กระทำตามกฎหมาย

๔. ปัญหาในคดีนั้นแยกออกได้เป็นสองอย่าง คือ ปัญหาข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง ปัญหาข้อกฎหมายอีกอย่างหนึ่ง กล่าวคือจะต้องได้ข้อเท็จจริงเสียก่อนว่า ที่คู่ความพิพาทกันนั้นความจริงเป็นอย่างไร เช่นโจทก์ฟ้องว่าจำเลยลักทรัพย์ ก็ต้องได้ความเสียก่อนว่าจำเลยเอาทรัพย์ของเขาไปจริงหรือไม่ ถ้าจำเลยรับสารภาพ ข้อเท็จจริงก็ยุติได้ แต่ถ้าจำเลยปฏิเสธก็ต้องทำการสืบพยานว่าจำเลยเอาทรัพย์ของเขาไปจริงหรือไม่ หรือเป็นคดีแพ่ง เช่นโจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลย ก็เช่นเดียวกัน เมื่อได้ความว่าจำเลยได้ลักทรัพย์ของเขาไปจริงได้กู้เงินของเขาไปและถึงกำหนดต้องชำระแล้ว ศาลก็ดำเนินการต่อไปในปัญหากฎหมายก็ดูว่าตามข้อเท็จจริงนั้นมีกฎหมายว่าอย่างไร แล้วก็พิพากษาคดีไปตามนั้น

๕. ศาลมีสามชั้น คือศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ศาลชั้นต้นเป็นศาลที่ผู้มีส่วนพิพาทไปทำการฟ้องร้อง เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาคดีนั้นแล้ว คู่ความยังไม่พอใจ ก็อาจ

อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์อาจพิพากษาตามศาลชั้นต้น แก่ศาลชั้นต้นบ้าง หรือ กลับศาลชั้นต้นเสียทีเดียว เมื่อศาลอุทธรณ์ตัดสินแล้ว คู่ความยังไม่พอใจอีก ก็อาจฎีกาต่อ ศาลฎีกา ศาลฎีกาอาจพิพากษาตามศาลอุทธรณ์ แก่ศาลอุทธรณ์หรือกลับศาลอุทธรณ์ก็ได้ ตามกฎหมายของเราเวลานี้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาทั้งกล่าว ทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ผิดกับในต่างประเทศที่มีส่วนมากเขาไม่ให้อุทธรณ์ฎีกาในข้อเท็จจริง เพราะเหตุใดนั้นจะเห็นต่อไป ส่วนของเรายังให้มีการอุทธรณ์ฎีกาในข้อเท็จจริงได้เป็นส่วนมาก และที่ศาลชั้นต้น ต้องจดคำพยานและทำเป็นสำนวนก็เพื่อศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาจะได้พิจารณาข้อเท็จจริงในคดี นั้น ในเมื่อมีอุทธรณ์หรือฎีกาในข้อเท็จจริง

๖. ความล่าช้าของการพิจารณาคดีเป็นเพราะผู้พิพากษาต้องจดคำพยาน ที่ต้องมีการ จดคำพยานก็เพราะต้องทำสำนวนสำหรับศาลอุทธรณ์ศาลฎีกา ฉะนั้นมูลเหตุที่แท้จริงของการ ล่าช้า ก็คือ การให้อุทธรณ์ฎีกาในข้อเท็จจริงได้ ถ้าตัดไม่ให้อุทธรณ์ฎีกาในข้อเท็จจริงแล้ว การพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น ก็จะรวดเร็วขึ้น และเมื่อไม่ต้องจดคำพยาน ผู้พิพากษา ย่อมมีเวลาเพียงพอที่จะนั่งพิจารณาให้ครบคณะตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ เป็นการทำให้ศาล ซึ่งเป็นผู้รักษากฎหมาย ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ข้อคิดต่อไปจึงมีว่า การตัดไม่ให้ อุทธรณ์ฎีกาในข้อเท็จจริงนั้นเป็นการสมควรหรือไม่

๗. ในการพิจารณาความข้อนี้ ต้องดูถึงความจริง การที่เราได้ยินใครพูดอะไรนั้น ในการวินิจฉัยว่าควรเชื่อได้หรือไม่ควรเชื่อ จำเป็นจะต้องดูพฤติการณ์แวดล้อมด้วย เช่น ผู้พูดแสดงกิริยาอย่างไร การพูดมีจังหวะประการใดเป็นต้น ยิ่งถ้ามีสองฝ่ายต่างพูดคนละอย่าง เราจะเชื่อฝ่ายใดนั้น จะต้องพิจารณาถึงเหตุแวดล้อมกิริยาท่าทางของผู้พูดและพฤติการณ์ ต่าง ๆ ประกอบให้ถี่ถ้วน จึงจะวินิจฉัยชี้ขาดได้ถูกต้อง การวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงว่าเป็น ประการใดนั้น อยู่ที่ความเชื่อของผู้วินิจฉัย ซึ่งจะวินิจฉัยชี้ขาดได้ถูกต้องหรือไม่อยู่ที่ความ พินิจพิจารณาและความรอบคอบของผู้นั้น ไม่มีคำหยาบคายทำให้เรียนกันได้ หากแต่ขึ้นอยู่กับ ประสิทธิภาพและความชำนาญของผู้พิพากษา การวินิจฉัยข้อเท็จจริงจึงยากกว่าวินิจฉัย ข้อกฎหมาย เพราะกฎหมายนั้นมีตัวบทให้เราพินิจพิจารณาและมีการเล่าเรียนได้

๘. กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ไม่ให้ศาลฟังพยานบอกเล่า เช่น ก. บอก ข. ซึ่งเป็นเพื่อน

ว่าได้เห็น ก. ทำร้ายร่างกาย ง. ในประเด็นที่ว่า ก. ได้พบกับ ข. เช่นนั้นจริงหรือไม่ ข. เป็นพยานชั้นที่หนึ่ง คือ ได้ฟัง ก. พูดมาด้วยตนเอง แต่ในประเด็นที่ว่า ก. ได้ทำร้ายร่างกาย ง. หรือไม่นั้น ศาลจะนำเอาคำของ ข. ซึ่งได้ฟัง ก. พูดมารับฟังในข้อที่ ก. ได้ทำร้ายร่างกาย ง. นั้น ไม่ได้ ที่กฎหมายวางหลักเช่นนี้ ก็เพราะคำบอกเล่านั้นไม่แน่ว่าจะต้องไม่เหมือนกับที่เราได้รู้ได้เห็นเอง ซึ่งเรามีโอกาสได้พิจารณาเหตุแวดล้อมประกอบเป็นการวินิจฉัยของเราเอง ไม่ใช่เรารับเอาการวินิจฉัยของคนอื่น และด้วยเหตุนี้เองในคดีอาญาแม่พนักงานสอบสวนได้สอบผู้ต้องหาแล้ว เวลาฟ้องศาลก็ยังต้องเอาพยานมาเบิกความต่อศาลอีก ศาลจะฟังเพียงสำนวนการสอบสวนลงโทษจำเลยไม่ได้ แต่ในการให้อุทธรณ์ฎีกาข้อเท็จจริงนี้ ระบบการศาลของเราให้ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาพิจารณาจากสำนวนที่ศาลชั้นต้นทำมา ซึ่งสำนวนที่ศาลชั้นต้นจัดไว้ก็ล้วนแต่เป็นพยานบอกเล่าทั้งสิ้น เพราะผู้พิพากษาได้ยินได้ฟังแล้วจดเล่ามาอีกทอดหนึ่ง จึงเป็นการเท่ากับยอมให้ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาทำผิดหลักกฎหมาย โดยให้ฟังพยานบอกเล่า ในทางความเป็นจริงก็น่าคิดมาก เพราะผู้พิพากษาศาลชั้นต้น แม้จะสามารถสักปานใด ก็คงไม่อาจจะบันทึกให้ได้ความตรงและกระจ่างแจ้งครบถ้วนซึ่งถ้อยคำเหตุแวดล้อม กิริยาท่าทางของพยาน จนถึงกับผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาอ่านสำนวนแล้วเหมือนกับได้เห็นกิริยาท่าทางพยานและได้ฟังสำเนียงถ้อยคำของพยานเบิกความด้วยตนเอง แล้วจะนี้เป็นการสมควรหรือที่จะให้อำนาจศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาพิพากษาในข้อเท็จจริง ตลอดจนแก้คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้น ถึงกับให้เป็นผลร้ายแก่คู่ความในคดีได้ ยิ่งเป็นคดีอาญายิ่งน่าคิดมาก เพราะอาจจะให้ลงโทษจำเลยที่ศาลชั้นต้นส่งปล่อยหรือเพิ่มโทษจำเลยขึ้น ตลอดจนถึงให้ประหารชีวิตจำเลยที่ศาลชั้นต้นพิจารณาปล่อยก็ได้ หากเป็นโทษที่จะลงได้ในคดีนั้น

๙. ประกาศฉบับแรกตั้งกระทรวงยุติธรรม ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ศก ๑๑๐ มีความว่า “มีพระบรมราชโองการมาพระบัณฑูรสรุสังหนาท ท้าวสีเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ฯลฯ ประการหนึ่งศาลที่จะพิจารณาคดีของราษฎรนั้น ก็แยกย้ายอยู่หลายกระทรวง ทั้งผู้พิจารณาและผู้พิพากษาก็อยู่ในที่ต่างกัน ผู้พิพากษาจะบังคับความซ้าขาดปรับสัจย์ที่ตัดสินก็อาศัยแต่ในถ้อยคำสำนวนที่ในกระถางสมุด ไม่ได้เห็นด้วยจักขุในการพิจารณาเลย จึงเป็นช่องอุปายทางทุจริต

ของพระลาการและคู่ความ ฯลฯ”

พระบรมราชโองการนี้แสดงให้เห็นอยู่แล้วว่า การตัดสินคดีตามสำนวน โดยไม่ให้เห็นการพิจารณาด้วยตนเองนั้น เป็นการไม่สมควร แล้วเราก็น่าจะเปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์ฎีกาข้อเท็จจริงโดยให้ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาตัดสินด้วยเพียงตรวจสำนวน ไม่ได้เห็นได้ฟังพยานเบิกความเลยแม้แต่คำเดียว แทนที่จะหาวิธีแก้ไขให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ในการตั้งกระทรวงยุติธรรมเพื่อประสิทธิประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชน โดยให้เป็นไปตามหลักที่ถูกต้องและนิยมกันทั่วไป

๑๐. ในทางความเป็นจริงแล้ว ยิ่งกว่าที่กล่าวมา กฎหมายกำหนดให้ศาลอุทธรณ์ต้องมีการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างน้อยสองคน ศาลฎีกาสามคน แต่ในความจริงแล้ว การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยทั่วไปกระทำโดยผู้พิพากษานายเดียวตลอด คือนำเอามาแล้วให้แต่ละคนฟังโดยคณะหาได้ตรวจสำนวนไม่ เว้นแต่จะมีเหตุพิเศษจริงๆ ทั้งนี้ก็เพราะคดีขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกามากเกินกำลังของผู้พิพากษาที่มีอยู่ ซึ่งก็เป็นเพราะเปิดโอกาสให้อุทธรณ์ฎีกาข้อเท็จจริงนั่นเอง การกระทำดังกล่าวจะว่าถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้ เพราะกฎหมายให้มีองค์คณะก็เพื่อให้ตรวจสำนวนโดยทั่วกันมิใช่จะให้เชื่อถือกันเช่นนั้น การพิจารณาพิพากษาของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงจึงนอกจากจะฟังตามสำนวนอันเป็นการฟังการบอกเล่าดังกล่าวนั้น ยังเป็นการฟังการบอกเล่าถึงสองชั้น คือผู้พิพากษาผู้อ่านสำนวนฟังจากสำนวนเป็นการบอกเล่าชั้นหนึ่ง นำเอาความที่เก็บได้จากสำนวนไปบอกเล่าแก่ผู้เป็นองค์คณะ ผู้เป็นองค์คณะจึงฟังการบอกเล่าอีกชั้นหนึ่ง การปฏิบัติไม่ถูกต้องเช่นนั้น ไม่สมควรแก้ไขหรือ

การกระทำของศาลชั้นต้น ผู้ที่เป็นความยอมเห็นได้อยู่ แต่ก็ไม่กล้าคัดค้านโดยเหตุผลถึงได้กล่าวมาแล้ว แต่การกระทำของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา คู่ความไม่มีโอกาสได้ทราบ เพราะเป็นการกระทำกันภายใน แต่ก็เชื่อว่ามีผู้พิพากษาเป็นจำนวนมากไม่มีความสบายใจ

๑๑. ได้มีการพยายามที่จะแก้เรื่องคดีค้างพิจารณามาก โดยเพิ่มผู้พิพากษาประจำการหนึ่งจัดตั้งศาลแขวงเพื่อพิจารณาคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ และจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกาอีกประการหนึ่ง

เหล่านี้ปรากฏว่าไม่ได้ผลดังใจ เวลานี้ศาลฎีกามีผู้พิพากษาเกือบ ๔๐ คน ศาลอุทธรณ์มีผู้พิพากษาเกือบ ๘๐ คน ซึ่งเท่าที่ทราบเป็นศาลอุทธรณ์และฎีกาที่มีผู้พิพากษามากที่สุดในโลก สำหรับศาลชั้นต้นก็ได้เพิ่มผู้พิพากษามากมาย แต่ก็ยังไม่พอ หากจะให้ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกานั่งพิจารณาหรือตรวจสำนวนให้ครบองค์คณะจริง ก็จะต้องเพิ่มผู้พิพากษาอีกมาก ไม่มีที่สิ้นสุด จึงเห็นได้ว่าไม่ใช่วิธีแก้ที่ถูกต้อง เพราะการเพิ่มผู้พิพากษาเป็นการแก้ไขมิได้จุดถึงสมุฏฐาน แต่เป็นการกระทำเพื่อขอไปที ไม่ได้แก้ถึงวิธีการให้ความยุติธรรม หากแต่มุ่งแก้ไขเฉพาะไม่ให้คดีค้าง สมควรที่จะล้วงเข้าไปถึงมูลเหตุและแก้ระบบการศาลให้การให้ความยุติธรรมเป็นไปโดยถูกต้อง

การตั้งศาลแขวงเพื่อพิจารณาคดีก็แบ่งเบาลงได้บ้าง แต่ก็เป็นการบรรเทาเฉพาะคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งให้อยู่ในอำนาจของศาลแขวงเท่านั้น ยังมีคดีที่เกินอำนาจของศาลแขวงอยู่อีกมากและทั่วทุก ๆ ปี การแก้ไขโดยตั้งศาลแขวงจึงไม่เป็นการแก้ไขที่เพียงพอและยังเป็นการแก้ไขเฉพาะศาลชั้นต้น ที่ได้มีการออกกฎหมายจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกาในข้อเท็จจริงก็เพื่อเป็นการช่วยศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา การจำกัดสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกานั้นกระทำในคดีอาญาที่มีโทษน้อยและคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์น้อย โดยถือว่าคดีเหล่านี้ไม่สำคัญ การแบ่งคดีดังกล่าวโดยถือว่าคดีอาญาที่มีโทษน้อยและคดีแพ่งที่พิพาทกันด้วยทุนทรัพย์น้อย เป็นคดีที่ไม่สำคัญ หากขอไม่ ความจริงเพื่อให้คดีเสร็จเร็วควรจะห้ามการอุทธรณ์ฎีกาข้อเท็จจริงเสียทุกคดีทีเดียว โดยปรับปรุงศาลชั้นต้นให้มีสมรรถภาพสมบูรณ์เป็นที่ไว้ใจได้เต็มที่ การจำกัดสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาโดยแบ่งคดีดังกล่าว ไม่ต้องด้วยความยุติธรรม เพราะขึ้นชื่อว่าคดีแล้วย่อมมีความสำคัญที่ขอบจะได้รับความสะดวกสบายใส่เท่าเทียมกันทั้งนั้น คดีอาญาแม้จะเป็นเพียงคดีมีโทษน้อย แต่ถ้าจำเลยเป็นคนได้รับการศึกษาดี มีฐานะดี ก็ย่อมมีความวิตกกังวลเสียยิ่งกว่าโจรที่กระทำผิดเป็นประจำและจิตใจอำมหิตซึ่งถูกฟ้องเป็นคดีมีโทษสูง ผู้เป็นความในคดีแพ่งทุนทรัพย์น้อย ถ้าเป็นคนจนก็ย่อมได้รับทุกข์เสียยิ่งกว่าผู้มั่งเงินเป็นความที่มีทุนทรัพย์สูง เพราะผู้มั่งเงินจะเสียเงินบ้าง ก็ไม่ทรมานใจเท่ากับคนจนที่ต้องเสียเงินแม้แต่น้อย การจำกัดสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาแต่บางคดี จึงไม่ยุติธรรม

๑๒. นักกฎหมายทั่วไปย่อมทราบว่าการเรียนให้รู้กฎหมายกับการใช้กฎหมายนั้นแตกต่างกัน

คนที่รู้กฎหมายไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ใช้กฎหมาย(แต่ดีทุกคนไป) ผู้ที่เล่าเรียนกฎหมายมาแล้ว จะใช้กฎหมายได้ผลดีก็ต้องมีความชำนาญอันเกิดจากการฝึกฝนพอสมควร กฎหมายปัจจุบันของตุลาการชี้ชัดไว้ว่า ผู้พิพากษาที่ประจำอยู่ทางจังหวัดจะได้รับเงินเดือนเกินกว่าที่กำหนดไว้ไม่ได้ ผู้พิพากษาซึ่งมีอาวุโสและความชำนาญต้องเอามาประจำอยู่ในกรุงเทพมหานคร มิฉะนั้นขึ้นเงินเดือนให้ไม่ได้ ผลก็คือในต่างจังหวัดหรือส่วนภูมิภาค มีแต่ผู้พิพากษาใหม่ ๆ หรืออ่อนทั้งอาวุโสและความชำนาญ สวนผู้พิพากษาที่ชำนาญเพราะได้รับราชการตุลาการมาพอสมควรต้องเข้ามาประจำอยู่ในกรุงเทพมหานครหมด ประหนึ่งว่าการให้ความยุติธรรมในส่วนภูมิภาคไม่มีความสำคัญ เช่นนี้จะสมควรหรือ ทั้ง ๆ ที่พี่น้องในต่างจังหวัดก็เป็นคนไทย ต้องเสียภาษีเช่นเดียวกับชาวกรุงเทพมหานคร

นอกจากนั้น ในขณะนี้ในต่างจังหวัดบางแห่งมีผู้ก่อการร้ายคอยรบกวนความสงบสุขและความเรียบร้อยอยู่เนือง ๆ และเป็นที่ยอมรับกันว่าเหตุหนึ่งที่ทำให้คนไทยหลายคนหันไปเข้ากับผู้ก่อการร้าย ก็เพราะได้รับการปฏิบัติอันเป็นการข่มเหงนำใจหรือไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของเราเอง หากทั้งผู้พิพากษาที่อ่อนอาวุโสไว้ในต่างจังหวัด ถ้าพลั้งพลาดในการให้ความยุติธรรมประการใดเพราะอ่อนความชำนาญ ก็อาจจะก่อความไม่พอใจและส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องในคดีไม่เฉพาะแต่ตัวความแต่อาจจะลุกลามไปถึงญาติและพวกพ้องของตัวความด้วยก็ได้ หันเข้าไปหาผู้ก่อการร้าย เรื่องเช่นนี้อาจยังไม่เกิดขึ้น แต่ก็ป็นข้อที่ควรระมัดระวัง

๑๓. การที่จะให้การพิจารณาพิพากษาคดีรวดเร็วก็ การที่จะให้การพิจารณาพิพากษาคดีมีองค์คณะโดยถูกต้องก็ การที่จะให้การให้ความยุติธรรมกระจายไปทั่วประเทศในสภาพที่ก็เหมือนกันทั่วไปก็ จะกระทำได้อีกเมื่อแก่ระบบการศาลยุติธรรม ข้อแรกต้องปรับปรุงให้ข้อเท็จจริงยุติแก่ศาลชั้นต้น ไม่ต้องให้มีการอุทธรณ์ฎีกาข้อเท็จจริง ให้อุทธรณ์ฎีกาได้แต่เฉพาะในข้อกฎหมาย ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นจะได้ไม่กังวลจากคำพยาน คงจกแต่ข้อความไว้สำหรับเตือนความจำของตนเองตามทักจำเป็นเท่านั้น คดีในศาลชั้นต้นจะได้ดำเนินรวดเร็วขึ้นอีกมาก คดีศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาจะลดลง เพราะไม่มีอุทธรณ์ฎีกาในข้อเท็จจริง อันเป็นระบบที่ใช้กันในเท็กซัส ทำให้มีโอกาสรอบยอ้คราผู้พิพากษาของศาลสูงไปให้ศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นจะได้มีผู้พิพากษาชั้นนั่งบัลลังก์พิจารณาคะบคณะได้ ส่วนศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาก็จะมีแนวโน้ม

ข้อกฎหมาย จึงอาจตรวจสอบจำนวนกันได้ครบถ้วน และปรึกษากันได้เต็มที่ ไม่ต้องอาศัย
 พึ่งคำบอกเล่ากันเรื่องข้อเท็จจริงอีก แต่ความสำคัญอยู่ที่ว่าจะต้องทำให้ศาลชั้นต้นประกอบ
 ด้วยผู้พิพากษาที่ชำนาญงาน ไว้ใจในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงได้เต็มที่เสียก่อน ในการนี้จำเป็นต้อง
 แก้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้มีผู้พิพากษาอาวุโสอยู่ศาลชั้นต้น
 ไม่เฉพาะแต่ในกรุงเทพมหานคร แต่ในต่างจังหวัดทั่วไปด้วย เพราะกฎหมายปัจจุบันนี้
 ผู้พิพากษาได้เงินเดือนสูงขึ้นจะต้องเข้ามาประจำอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือชั้นศาลอุทธรณ์
 หรือศาลฎีกา ในเวลา ก่อน ข้าราชการทั่วไปตลอดจนผู้พิพากษาต่างก็อยากเข้ากรุงเทพ
 มหานคร แต่เดี๋ยวนี้ตรงกันข้ามส่วนมากอยากอยู่ต่างจังหวัด เพราะรัฐบาลได้กำหนดเส้นทาง
 อย่างดีไปถึงทั่วประเทศ การอยู่หัวเมืองจึงสะดวกและได้ความสงบ ไม่ต้องไปในสมาคมซึ่ง
 เป็นการสิ้นเปลือง นอกจากนี้ข้าราชการอยู่ต่างจังหวัดมีหน้ามีตา ใคร ๆ ก็รู้จักและให้ความ
 เคารพนับถือ เข้ามาอยู่กรุงเทพมหานครเจียนไป ไม่มีใครรู้จัก

๑๔. ด้วยความมุ่งหมายดังกล่าว จึงมีการออกประกาศฉบับที่ ๒๔๔ แก่พระราชบัญญัติ
 ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ในข้อที่กฎหมายปัจจุบันบัญญัติว่าเงินเดือนผู้พิพากษาต้อง
 เป็นไปตามตำแหน่ง ให้เป็นเงินเดือนตามตัว คือไม่จำเป็นจะต้องย้ายไปอยู่ศาลอุทธรณ์หรือ
 ศาลฎีกาและไม่จำเป็นจะต้องย้ายเข้ามาประจำอยู่ในกรุงเทพมหานคร แม้อยู่ต่างจังหวัด ก็อาจได้
 เงินเดือนสูง ๆ ได้ สุดแต่ความสามารถและการปฏิบัติงานในหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อศาลชั้นต้น
 จะได้มีผู้พิพากษาผู้ใหญ่อยู่ประจำ เป็นการบูรณะศาลชั้นต้นให้เข้มแข็ง จะได้ตัดอุทธรณ์ฎีกา
 ในข้อเท็จจริงได้ ให้อุทธรณ์ฎีกาแต่เฉพาะข้อกฎหมาย และทั้งจะทำให้มีผู้พิพากษาอาวุโส
 ที่ชำนาญงานประจำอยู่ต่างจังหวัด การให้ความยุติธรรมจะได้เป็นไปโดยมาตรฐานที่
 อย่างเดียวกันทั่วราชอาณาจักร ในการนี้ไม่ต้องเกรงว่า จะมีการย้ายผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
 หรือศาลฎีกาในขณะนั้นลงไปประจำอยู่ศาลชั้นต้น เพราะไม่จำเป็นที่จะต้องย้ายใครเลย เพียง
 แต่คอยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาออกเกษียณถึงดไม่ต้องบรรจุในศาลอุทธรณ์ศาลฎีกา
 แต่เอาอัตราที่ว่างไปให้ตุลาการในส่วนภูมิภาค ค่อยทำไปเช่นนี้ เข้าใจว่าไม่นานก็เข้ารูป

เป็นความจริงที่ว่าเพียงแต่ระบายอัตราเงินเดือนจากศาลฎีกาศาลอุทธรณ์ไปให้ศาล
 ชั้นต้น และศาลชั้นต้นได้ผู้พิพากษาเพิ่มขึ้น อาจจะไม่เป็นการบูรณะศาลชั้นต้นให้ศาลชั้นต้น

เข้มแข็งเพียงพอที่จะคัดอุทธรณ์ฎีกาข้อเท็จจริง แต่ก็จำต้องกระทำเพราะเป็นการเริ่มต้นอันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมาย ถ้าไม่แก้จุดนี้ด้วยแล้ว ก็ย่อมไม่สามารถจะปรับปรุงราชการศาลยุติธรรมให้เป็นทั้งประสงค์ได้ และศาลชั้นต้นก็จะไม่มีผู้พิพากษาเพียงพอแม้แต่นั่งพิจารณาให้ครบคณะตามกฎหมายต้องการ

๑๕. เนื่องจากการโยกย้ายตุลาการ การเลื่อนตำแหน่งตุลาการ การขึ้นเงินเดือนตุลาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจะกระทำได้อาจต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการ หรือเรียกโดยย่อว่า ก.ต. เมื่อการปรับปรุงราชการศาลดังกล่าวจะต้องมีการโยกย้ายตุลาการและมีการขึ้นเงินเดือนตุลาการเป็นการใหญ่ ถ้า ก.ต. ไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ความร่วมมือแต่ชักช้าไป ก็จะกระทำไม่ได้หรือกระทำได้ก็ไม่คล่องตัวเท่าที่ควร ฉะนั้นเพื่อบรรลุผลดังกล่าว จึงต้องพิจารณาถึง ก.ต. ด้วย ดังจะได้กล่าวต่อไป

๑๖. กระทรวงยุติธรรมและศาลยุติธรรมได้ตั้งขึ้นใน ร.ศ. ๑๑๐ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีประกาศลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐ ความว่า “ข้อ ๑ กระทรวงยุติธรรมนี้มีเสนาบดีเป็นประธาน เพื่อจะได้บังคับและแก้ไขการขัดข้องในคดี และรับผิดชอบให้การพิพากษาและพิจารณาเป็นไปโดยสะดวกและเป็นยุติธรรม มีหน้าที่แผนกหนึ่งต่างหากจากการพิพากษาและพิจารณาคดีนั้น และมีเจ้าพนักงานสำหรับกระทรวงตามสมควร ”

ประกาศนี้ได้วางรากฐานแบ่งแยกราชการตุลาการออกเป็น อำนาจพิจารณาพิพากษาคดี และกิจการอื่นๆ อันเกี่ยวกับงานตุลาการ โดยให้กิจการอื่นๆ เหล่านี้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม ส่วนอำนาจพิจารณาพิพากษานั้นเป็นของผู้พิพากษา และได้เป็นเช่นนั้นตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบัน ในสมัยเดิมเรียกว่า “งานตุลาการ” และ “งานธุรการ” ในสมัยปัจจุบันเรียกว่า “อำนาจตุลาการ” ซึ่งได้แก่การพิจารณาพิพากษาคดี และ “ระเบียบราชการตุลาการ” ซึ่งได้แก่กิจการอื่นๆ เกี่ยวกับตุลาการ เช่น การบรรจุ โยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง ฯลฯ เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑ ที่ว่า ให้ศาล

ยุติธรรมสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบในงาน
ธุรการของศาลให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย แต่การพิจารณาพิพากษาคดีของกรมมีคำสั่งและ
ดำเนินการบังคับคดี ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลโดยเฉพาะ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยก็ได้บัญญัติ แยกกันไว้อย่างชัดเจน ขอยกฉบับสุดท้ายคือฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นตัวอย่าง
มาตรา ๑๖๑ บัญญัติถึงอำนาจตุลาการว่าผู้พิพากษามีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็น
ไปตามกฎหมาย ส่วนกิจการอื่น ๆ เกี่ยวกับตุลาการอันว่าด้วยการแต่งตั้งตุลาการ การย้าย
การถอดถอน การเลื่อนตำแหน่ง และการเลื่อนเงินเดือนตุลาการนั้น บัญญัติไว้ในมาตรา
๑๖๓ ต่างหากจากกัน เมื่อเร็ว ๆ นี้ คือ วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ ได้มีประกาศของ
คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ข้อ ๒๑ ความว่า กระทรวงยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการ
ศาลยุติธรรม แต่ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาวรรตคดี จึงเป็นอันยุติว่า การพิจารณา
พิพากษาคดีหรืออีกนัยหนึ่งอำนาจตุลาการเป็นอำนาจของศาล ส่วนกิจการอื่น ๆ เกี่ยวกับศาล
ก็ดี ผู้พิพากษาศาลการาก็ อยู่ในอำนาจของกระทรวงยุติธรรมทั้งสิ้น ตรงกับที่พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ได้ทรงวางรากฐานไว้

๑๗. คณะกรรมการตุลาการ หรือ ก.ท. นั้น เกิดขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้ว ได้มีผู้พิพากษาบางนายได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าผู้พิพากษาไม่ควรเข้าเกี่ยวข้องกับการเมือง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
จึงได้เจรจากับบรรดาผู้พิพากษากันแล้ว ขอให้ถอนตัวออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร และเพื่อความอุ่นใจเป็นการตอบแทน จึงได้ตกลงให้ตั้งคณะกรรมการตุลาการขึ้น
มีหลักการว่า การแต่งตั้ง โยกย้าย ขึ้นเงินเดือน ลงโทษ ฯลฯ ผู้พิพากษานั้น กระทรวง
ยุติธรรมจะกระทำได้อีกก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการนี้ (ซึ่งเรียกโดยย่อว่า
ก.ท.) เสียก่อน อำนาจของ ก.ท. จึงเป็นแต่เพียงให้ความเห็นชอบ หรือไม่ให้ความเห็นชอบ
ไม่ใช่อำนาจเด็ดขาด การให้มี ก.ท. จึงเป็นการคู่ควรกับอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรมเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้พิพากษา เพราะถ้าฝ่ายใดมีอำนาจเด็ดขาด
เสียแล้ว ก็ไม่มีการเห็นยว้ง หลักประกันย่อมไม่มี

การทำงานของกระทรวงยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการตุลาการได้ดำเนินมาโดยราบรื่นตลอดมา กระทรวงยุติธรรมและ ก. ต. ต่างร่วมมือกันเป็นอย่างดี จนกระทั่ง ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้มีการขัดแย้งกันเป็นการฉฉฉฉฉฉ กระทรวงยุติธรรมเสนอย้ายนายกำธร พันธูลภ จากตำแหน่งปลัดกระทรวงยุติธรรมไปเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ คณะกรรมการตุลาการไม่ให้ความเห็นชอบ โดยเห็นว่าควรแต่งตั้งนายประกอบ หุตะสิงห์ ต่อมา ได้มีผู้เสนอต่อสภาว่ารัฐธรรมนูญในขณะนั้น ขอแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ เป็นว่าถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กับคณะกรรมการตุลาการไม่เห็นด้วยกัน ให้รัฐมนตรีดำเนินการตามมติของคณะกรรมการตุลาการ ผลจึงเป็นว่า คณะกรรมการตุลาการไม่เพียงแต่มีอำนาจให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบเท่านั้น แต่เลยไปถึงกับมีอำนาจเด็ดขาด ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงยุติธรรมต้องปฏิบัติตาม การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวได้กระทำใน พ.ศ. ๒๕๐๘ ขณะที่ใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๒ ความจริงเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่มีอยู่ให้สิ้นไปเท่านั้น แต่เมื่อเรื่องนี้ผ่านพ้นไปจนประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๑ และในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๑ นี้ กับบัญญัติเรื่องตุลาการไว้เช่นเดียวกับฉบับก่อน ๆ คือ คณะกรรมการตุลาการมีอำนาจเพียงให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบเท่านั้น แต่ก็ไม่ได้แก้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้ตรงกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดแต่ประการใด คงปล่อยให้ขัดกันอยู่จนบัดนี้

๑๘. การให้ ก. ต. มีอำนาจเด็ดขาดผิดวัตถุประสงค์ของการที่ให้มีคณะกรรมการตุลาการ หรือ ก. ต. เพราะที่ตกลงกันให้มี ก. ต. ตั้งแต่แรกนั้นเพื่อไม่ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจเด็ดขาดจึงตั้ง ก. ต. ขึ้นเป็นการคอนอำนาจไว้ ให้เป็นหลักประกันแก่ผู้พิพากษา แต่เมื่อกลับให้ ก. ต. มีอำนาจเด็ดขาดเช่นนั้น จึงเท่ากับเอาอำนาจเด็ดขาดซึ่งกลัวรัฐมนตรีจะมีนั้น มาให้ ก. ต. หลักประกันของผู้พิพากษาย่อมหมดไป กรรมการ ก. ต. (นอกจากปลัดกระทรวงยุติธรรม) ไม่ต้องเกรงกลัวใคร เพราะกรรมการ ก. ต. ที่เป็นผู้พิพากษา ใครก็ย่อมทำอะไรไม่ได้ ในเมื่อ ก. ต. เองไม่ยอมให้กระทำ ซึ่งถ้ากรรมการ

นี้อยู่ในพวกมีเสียงข้างมากแล้ว ก็เป็นอันปลอดภัย ยิ่งถ้าเป็นกรรมการที่เป็นข้าราชการ บำนาญยังไม่มีใครแตะต้องได้ แม้แต่จะเอาออกจาก ก. ต. ก็ไม่ได้ อย่าว่าแต่จะทำอย่างอื่นเลย

สมมติว่ามีข้าราชการตุลาการคนหนึ่งทำผิด ใครจะลงโทษทางวินัยได้ ใครจะเอาออกได้ ในเมื่อข้าราชการตุลาการนั้นเป็นที่พอใจของคณะกรรมการตุลาการส่วนมาก คณะรัฐมนตรีก็ดี รัฐสภาก็ดี แม้แต่พระมหากษัตริย์ก็ดี ไม่มีอำนาจจะกระทำการกับตุลาการผู้กระทำผิดนั้นเลย และกลับกันถ้ากรรมการตุลาการส่วนมากประสงค์จะให้ข้าราชการตุลาการคนใด กระทำอย่างใดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีแล้ว ข้าราชการตุลาการผู้นั้นจะขัดขึ้นได้อย่างไร ในเมื่อกรรมการตุลาการมีอำนาจสั่งให้เป็นผลดีผลร้ายได้เด็ดขาด ทั้งนี้แล้ว ผู้พิพากษาจะมีอิสระในการพิจารณาคดีได้อย่างไร นี่แหละมีใครคิดบ้างหรือเปล่า นี่เป็นแต่เพียงการสมมติ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นเท่านั้น

๑๙. ฉะนั้น จำเป็นต้องแก้เรื่อง ก. ต. ให้มีอำนาจเพียงแต่จะให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบ ทั้งที่เป็นวัตถุประสงค์ของการให้มี ก. ต. และเป็นการต้องตามที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตลอดมาด้วย นอกจากนั้นการแก้ไขถูกต้องเช่นนี้ ทำให้รัฐมนตรีและ ก.ต. ตูลอำนาจซึ่งกันและกัน เป็นหลักประกันแก่ผู้พิพากษาอย่างแท้จริง หนึ่ง เพื่อให้การปรับปรุงราชการศาลยุติธรรมดำเนินไปโดยเรียบร้อยและเสร็จลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว เป็นความจำเป็นที่จะต้องหาวิธีให้ ก. ต. และกระทรวงยุติธรรมซึ่งจะเป็นผู้ทำการแก้ไขมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดและจริงจัง เพราะมิฉะนั้นแล้วก็ไม่อาจแก้ระบบการศาลยุติธรรมให้เป็นผลดี ดังกล่าวข้างต้นภายในเวลาอันสมควรได้ เพียงแต่ซัดซังพอทำเนา แต่ถ้ายังให้ ก. ต. มีอำนาจเด็ดขาด ก. ต. ก็อาจแต่งตั้งหรือโยกย้ายผู้พิพากษาไม่ตรงจุดที่จะให้เกิดผลในการปรับปรุงได้

๒๐. เมื่อเริ่มใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้มีมาตรา ๒๙ บัญญัติไว้ว่า “ให้มีคณะกรรมการตุลาการชั้นคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า ก. ต. ประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธาน ประธานศาลฎีกาเป็นรองประธาน อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เป็น

กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกห้าคน ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๖๘ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๔๘๗ หน้า ๑๕๕๒)

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๗ ได้ผ่านรัฐสภาและประกาศใช้เป็นกฎหมายโดยเรียบร้อย ไม่มีการคัดค้านแต่ประการใด แม้จะมีผู้วิจารณ์บ้างแต่เป็นการวิจารณ์อย่างธรรมดา ข้อที่ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน ก.ท. ไม่มีใครพูดถึงหรือวิจารณ์เลย ที่วิพากษ์กันมากก็เรื่องกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งตามบทบัญญัติของมาตรา ๒๔ ทั้งกล่าว จะแต่งตั้งใครและจากอาชีพใดก็ได้ ขอแต่ให้สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยก็แล้วกัน จึงเกรงกันว่าจะตั้งคนอื่นที่ไม่ใช่พวกตุลาการ แต่แล้วความวิตกกังวลก็หมดไป เพราะรัฐบาลเสนอชื่อผู้ที่เป็นฝ่ายตุลาการทั้งนั้นต่อสภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบด้วย นี่ก็เป็นการแสดงให้เห็นว่า ทางฝ่ายบริหารไม่ได้มีความประสงค์หรือเจตนาไม่ดีต่อราชการตุลาการแต่ประการใด

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๐ สมัยพระยาอรรถการีย์นิพนธ์เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้มีการแก้อีกประกอบ ก.ท. ตามมาตรา ๒๔ ที่กล่าว โดยที่รัฐมนตรีออกที่ทำเช่นนั้นเข้าใจว่าเพราะ ก.ท. มีอำนาจหน้าที่แต่เพียงให้ความเห็นชอบ รัฐมนตรีอยู่ข้างนอกดีกว่า ถ้ารัฐมนตรีเป็นประธาน ก.ท. แล้ว แม้จะไม่เห็นด้วยมติของ ก.ท. ก็ต้องปฏิบัติตาม เพราะถูกผูกมัดโดยมารยาท แต่ถ้าวุฒิสภาไม่อยู่ใน ก.ท. มติ ก.ท. ก็ไม่ผูกมัดรัฐมนตรี

กิจการระหว่างกระทรวงยุติธรรมและ ก.ท. เมื่อสมัยรัฐมนตรีเป็นประธานได้ดำเนินด้วยดีตลอดมา และเมื่อให้รัฐมนตรีพ้นจาก ก.ท. แล้ว แรกๆ ก็ยังดำเนินมาด้วยดีอีกพักหนึ่ง จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ จึงได้มีเหตุการณ์อันฉาวโฉ่ขึ้นในการเลือกผู้ไปดำรงตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ทั้งได้กล่าวมาแล้วแต่ก่อนก่อน ซึ่งทำให้การแก้กฎหมายเป็นผลให้ ก.ท. มีอำนาจเด็ดขาด ยิ่งยากมาจนบัดนี้

๒๑. ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๔ ได้แก้รูป ก. ต. ให้เป็นไปทำนองเดียวกับที่แรกบัญญัติใน พ. ศ. ๒๔๔๗ แต่กำหนดให้เลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้พิพากษา และต้องเป็นผู้พิพากษาประจำการอาวุโส เพราะข้าราชการบำนาญนั้น เมื่อพ้นจากราชการแล้วเพียงปีหรือสองปี ก็ไม่ทราบแล้วว่าผู้พิพากษาคอนไคเป็นอย่างไร และท่านก็มีอายุมากได้รับราชการมานานแล้ว สมควรให้ท่านพักผ่อน หาชอบที่จะไปรบกวานท่านไม่ และเมื่อแรกบัญญัติใน พ. ศ. ๒๔๔๗ ก็ไม่มีบังคับว่าต้องมีกรรมการ ก. ต. ที่เป็นข้าราชการตุลาการบำนาญ ส่วนที่กฎหมายปี พ. ศ. ๒๔๔๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน ก. ต. นั้น การงานก็ดำเนินมาด้วยดี จึงควรให้เป็นไปตามนั้น ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าจะมีผลดี คือจะได้มีการทำความเข้าใจและร่วมมือกันระหว่างรัฐมนตรีและ ก. ต. กิจการต่าง ๆ จะได้ลุล่วงไปโดยเร็ว ไม่ต้องมีหนังสือโต้ตอบกันไปมาให้เสียเวลา จะได้ดำเนินการปรับปรุงราชการศาลยุติธรรมได้รวดเร็ว ทั้งจะเป็นทางทำให้หมัดข้อขัดแย้งระหว่าง ก. ต. และรัฐมนตรีด้วย เพราะรัฐมนตรีจะต้องถูกผูกมัดโดยมติของ ก. ต. หากจะไม่ให้รัฐมนตรีเข้าไปร่วมใน ก. ต. ด้วย ก็จำเป็นจะต้องหาวิธีจัดการความขัดแย้ง มิให้เกิดยุ่งยากดังที่แล้งมา คิดแล้วเห็นว่าจะต้องบัญญัติถึงผู้ชี้ขาด เข้าใจว่าวิธีนี้คงไม่เป็นที่พอใจของบรรดาผู้พิพากษา เพราะไม่มั่นคงเท่าให้รัฐมนตรีและ ก. ต. ร่วมมือกัน

๒๒. มีผู้คัดค้านว่าการให้รัฐมนตรีเข้าไปเป็นประธาน ก. ต. เป็นการก้าวท่ายอำนาจตุลาการ ชื่อนี้ไม่เห็นว่าจะเป็นดังคำค้านได้อย่างไร เพราะคณะกรรมการตุลาการหรือ ก. ต. ไม่มีอำนาจพิจารณาคดี ก. ต. จึงไม่มีอำนาจตุลาการเลย ฉะนั้น การที่รัฐมนตรียุติธรรมเข้าไปเป็นประธาน ก. ต. จึงไม่มีทางจะก้าวท่ายอำนาจตุลาการได้ ผู้ที่ว่าการที่รัฐมนตรีเข้าไปเป็นประธาน ก. ต. เป็นการก้าวท่ายอำนาจตุลาการนั้น ผู้นั้นคงไม่ทราบว่าอำนาจตุลาการคืออะไร อาจมีผู้อ้างว่าแม้ ก. ต. จะไม่มีอำนาจตุลาการ แต่ก็อาจทำให้ผู้พิพากษาหวาดเกรงกระเทือนกระเทือนถึงการใช้อำนาจตุลาการได้ หากคิดเช่นนั้นแล้ว กระทรวงยุติธรรมหรือฝ่ายบริหารก็จะทำอะไรให้ตุลาการไม่ได้เลย เช่น หาสวัสดิการให้ เปลี่ยนอัตราเงินเดือนให้สูงขึ้น จัดหารถยนต์ให้ประจำตำแหน่ง ในต่างจังหวัดหาบ้านที่เหมาะสมให้อยู่ เป็นต้น เพราะอาจทำให้กระเทบ

กระเถินถึงการใช้อำนาจตุลาการได้ การอ้างเช่นนี้เป็นการดูหมิ่นตุลาการว่าจิตใจไม่หนักแน่น ไม่สมกับเป็นผู้ให้ความยุติธรรม แม้แต่เพียงรัฐมนตรีเข้าไปนั่งเป็นประธาน ก.ต. ยังหวั่นไหวแล้ว จะไปให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างไร ผู้ที่คิดหรืออ้างเช่นนี้จึงดูหมิ่นตุลาการผู้กระทำการในพระปรมาภิไธยอย่างยิ่ง และกลับกัน ถ้าตุลาการคนใดหวั่นไหว แต่โดยเพียงรัฐมนตรีไปนั่งใน ก. ต. ตุลาการผู้นั้นจะควรเป็นตุลาการต่อไปให้เสียศักดิ์ศรีผู้กระทำการในพระปรมาภิไธยหรือ นึกคิดว่าพอจะให้รัฐมนตรีไปเป็นประธาน ก. ต. ก็มีผู้ร้องว่าก้าวก่ายอำนาจตุลาการ แต่การที่ ก. ต. มีอำนาจเด็ดขาดที่จะโยกย้ายให้คุณให้โทษตุลาการโดยไม่มีใครคอยท้วงติงได้ ไม่ยักว่า ก. ต. เองก้าวก่ายอำนาจตุลาการ

๒๓. นำประหลาดใจที่ไม่มีใครเอ่ยว่าข้าราชการตุลาการกลัวการเป็นเผด็จการของ ก. ต. ทั้ง ๆ ที่ ก. ต. ไม่ต้องรับผิดชอบต่อใคร เมื่อทำผิดใครก็เอาออกไม่ได้ แต่กลับมีผู้อ้างว่ากลัวการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมไปเป็นประธาน ก. ต. ทั้ง ๆ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมต้องถูกผูกมัดโดยมติของ ก. ต. และรัฐมนตรีจะทำอะไรตามใจชอบไม่ได้ เพราะต้องรับผิดชอบต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี แล้วยังมีรัฐสภาอีก ซึ่งอาจลงมติไม่ไว้วางใจเอารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกได้

๒๔. นำประหลาดใจอีกข้อหนึ่งก็คือ การมองฝ่ายบริหารแต่ในแง่ร้าย เหตุใดจึงไม่นึกว่าฝ่ายบริหารมีเจตนามาช่วยกันทำงานให้เกิดทางที่ดีแก่ชาติบ้านเมืองตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้บ้าง หากฝ่ายบริหารประสงค์ร้ายจะก้าวก่ายหรือเข้าควบคุมศาลให้ปฏิบัติการต่าง ๆ ตามความประสงค์ของฝ่ายบริหารแล้ว ไม่มีประโยชน์หรือความจำเป็นอันใดจะให้รัฐมนตรีเข้าไปเป็นประธาน ก. ต. เพราะรัฐมนตรีอาจไปแพ้ติในการประชุม ก. ต. ซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่เป็นผู้พิพากษา ยังมีวิธีอื่นอีกมากมายที่จะได้ผลอย่างจริงจัง เช่น แกล้งไม่ให้มีงบประมาณเพียงพอ ขอสร้างบ้านผู้พิพากษา ก็ไม่จัดงบประมาณให้ ขอรถยนต์สำหรับประจำตำแหน่งก็ไม่ให้ ขอความสะดวกอื่นใดก็ไม่ให้ เหล่านี้มีเป็นผลยิ่งกว่าให้รัฐมนตรีเข้าไปเป็นประธาน ก. ต. หรือ

๒๕. อย่างไรก็ดีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ก็ได้ถูกยกเลิกแล้ว ความจริงถ้าพิจารณาเห็นว่าประกาศของคณะปฏิวัตินี้มีส่วนที่บาง ก็น่าจะเพียงแต่แก้ไข เช่นเห็นว่ารัฐมนตรีไม่ควรถูกเข้าไปอยู่ใน ก. ต. ก็อาจแก้ไขได้ หรือเห็นว่าไม่ควรให้ฝ่ายบริหารเลือกผู้พิพากษาเป็นกรรมการ ก. ต. ก็อาจแก้ไขได้เช่นเดียวกัน ตลอดจนแม้จะเห็นว่าควรให้ตุลาการเป็นอิสระโดยเด็ดขาด ไม่ให้ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยไม่ว่าประการใด ๆ ก็น่าจะแก้ไขให้เป็นไปในรูปนั้น โดยยุบกระทรวงยุติธรรมเสีย จะได้สิ้นเรื่อง

๒๖. การที่ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ทั้งฉบับ แสดงให้เห็นว่าผู้พิจารณาไม่เห็นด้วยกับหลักการที่จะปรับปรุงการศาลยุติธรรมให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยและรวดเร็ว เพราะถ้าเห็นด้วยกับหลักการ แต่เห็นว่าบทบัญญัติของประกาศของคณะปฏิวัติจะไม่ส่งผลดังกล่าว ก็ชอบที่จะแก้บทบัญญัติ การไม่แก้แต่ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติเสียเลยนั้น นอกจากจะแสดงให้เห็นว่าไม่เห็นด้วยกับหลักการดังกล่าวแล้ว ยังเป็นการที่ผู้พิจารณายืนยันว่าราชการศาลยุติธรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ดีแล้วทุกอย่าง ไม่มีอะไรจะต้องแก้ คือการพิจารณาพิพากษาคดีที่รวดเร็วทันใจ ผู้พิพากษานั่งพิจารณาคณะตามกฎหมายต้องการทุกคดี ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาก็พิพากษาคดีโดยตรวจสำนวนกันครบคณะทุกคดี การให้ความยุติธรรมก็เป็นไปโดยมาตรฐานที่ทั่วราชอาณาจักร เพราะผู้พิพากษาถึงบรรจุใหม่ ๆ ก็สามารถดีเช่นเดียวกับผู้พิพากษาอาวุโสทุกคน ผู้พิพากษาทุกคนต่างมีความสุข เงินเดือนเหลือใช้ ที่ ก. ต. มีอำนาจเด็ดขาดก็ชอบแล้ว กระทรวงยุติธรรมไม่สำคัญ มีไว้คอยรับสนอง ก. ต. ก็สมควร

๒๗. ความจริงต้องยอมรับว่าประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ถึงแม้จะใช้ก็ยังแก้ระบบการศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามประสงค์ไม่ได้สมบูรณ์ เพราะจะเปลี่ยนระบบได้สำเร็จ จะต้องบูรณะศาลชั้นต้นให้เข้มแข็งเป็นที่เชื่อถือได้เต็มที่ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง จนถึงกับให้ปัญหาข้อเท็จจริงเด็ดขาดเพียงศาลชั้นต้น แต่การจะให้ผลดังกล่าว ต้องเริ่มต้นกระทำตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้เสียก่อน จะได้เอาอัตราศาลอุทธรณ์ศาลฎีกามาให้ศาลชั้นต้น เป็นการเริ่มต้นบูรณะศาลชั้นต้นให้เข้มแข็งโดยมีผู้พิพากษาอาวุโสอยู่ประจำ แล้วเมื่อยังไม่เข้มแข็ง

เพียงพอที่จะหักอุทธรณ์ฎีกาข้อเท็จจริงเท็จขาด ก็หาวิธีการปรับปรุงศาลชั้นต้นต่อไปอีก เพื่อให้ศาลชั้นต้นเข้มแข็งจริงพอที่จะหักอุทธรณ์ฎีกาข้อเท็จจริงได้ แต่จะทำประการใดต่อไปนั้น เป็นเรื่องของท่านผู้มีอำนาจที่จะพิจารณาเห็นการ เมื่อยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ เสียแล้วก็ไม่ต้องกิดต่อไป

๒๔. ในการเข้าบริหารราชการแผ่นดิน รัฐบาลต้องแถลงนโยบายทั่วไปต่อรัฐสภาหรือ สภานิติบัญญัติ ที่แล้ว ๆ มา รัฐบาลแถลงเกี่ยวกับการศาลเป็นทำนองเดียวกันว่า จะส่งเสริม สถาบันเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพสูงขึ้น อันจะยังผล ให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นไปโดยรวดเร็วและให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่าง ดีที่สุด ความจริงที่คณะปฏิวัติออกประกาศฉบับที่ ๒๔๔ ก็เพื่อปรับปรุงสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการยุติธรรมให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพสูงขึ้น อันจะยังผลให้การพิจารณา พิพากษาอรรถคดีเป็นไปโดยเร็วและให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างดีที่สุดต้องตาม ที่ รัฐบาลก่อน ๆ ได้แถลงเป็นนโยบายไว้ดังกล่าวแล้ว และรัฐบาลปัจจุบันก็ได้แถลงไว้ต่อสภา นิติบัญญัติแห่งชาติเช่นเดียวกัน เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๔ ถูกยกเลิกแล้ว และ ก.ท. ยังมีอำนาจเด็ดขาด น่าคิดว่ารัฐบาลจะดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้ ไก่ อย่างไร และต่อไปรัฐบาลจะแถลงนโยบายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมว่าอย่างไร

๒๕. การที่กฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดในทางอาญาก็เพื่อให้ผู้เสียหายพอใจ และเพื่อให้ เป็นตัวอย่างแก่คนทั้งหลาย ผู้อื่นจะเฝ้าเกรงกลัวไม่กระทำความผิด การลงโทษผู้กระทำความผิด ต้องกระทำเป็นการฉับพลัน จึงจะบังเกิดผลดังกล่าวกว่า เพราะเมื่อผู้เสียหายได้เห็นผลเร็ว ก็ย่อม จะพอใจ กับ ส่วนคนอื่น ๆ เมื่อได้เห็นว่าใครกระทำความผิด ผู้นั้นต้องได้รับโทษเป็นที่ประจักษ์ ก็ย่อมจะหวาดเกรง การปล่อยไว้ให้เนิ่นช้าทุกอย่างจะซา-ปหมด ผู้เสียหายก็จะน้อยใจ คนอื่น ก็จะลืมเหตุการณ์ และเมื่อผู้กระทำความผิดต้องโทษ ก็ไม่มีอะไรระแวงหรือเอาใจใส่ว่าต้องโทษเรื่องอะไร การลงโทษจึงไม่ได้ผลทั้งประสงค์ นี่เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เราประเทศจึงพยายามที่จะเร่งรัดการ พิจารณาพิพากษาคดีอาญาให้เป็นไปโดยรวดเร็วที่สุด

๓๐. เท่าที่เป็นมาแล้ว กระทรวงยุติธรรมได้ขอเพิ่มผู้พิพากษาเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเร็วขึ้น แต่การเพิ่มผู้พิพากษาเป็นการแก้ไขไม่ถูกจุดดังกล่าวแล้วแต่ก่อนนั้น อนึ่ง การเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาเรื่อย ๆ จะทำให้ลำบากใจในภายหลัง เช่นเวลานี้ศาลอุทธรณ์มีผู้พิพากษาราว ๘๐ คน แต่คดีอุทธรณ์ลดลง เพราะเมื่อใช้กฎอัยการศึกคดีอาญาตีเพียงศาลชั้นต้นเสียเป็นอันมาก เวลานี้ศาลอุทธรณ์จึงไม่มีคดีพอกับจำนวนผู้พิพากษา ซึ่งได้เพิ่มแล้วเพิ่มอีกไว้เป็นจำนวนมาก ตามกฎหมายปัจจุบันจะเอาผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์กลับไปอยู่ศาลชั้นต้นไม่ได้ ได้แต่จะเลื่อนชั้นศาลฎีกา ผลก็คือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์มีงานทำไม่เต็มมือ ขณะนั้นความไปค้างอยู่ศาลฎีกาเป็นอันมาก แต่ถ้าจะเลื่อนผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ขึ้นไปเป็นผู้พิพากษาศาลฎีกา ผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งมีจำนวนมากเป็นประวัติการณ์อยู่แล้ว หากความที่ค้างอยู่ลดลงจะเอาผู้พิพากษาศาลฎีกาที่เกินกับงานไปไว้ที่ไหน เพราะตามกฎหมายปัจจุบันเอาลงมาศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้นไม่ได้ แล้วจะอย่างไร

๓๑. นึกคิดว่าทำไมรัฐธรรมนูญการปกครองฉบับก่อนก็ดี ฉบับปัจจุบันก็ดี จึงได้มีมาตรา ๑๗ การที่มีมาตรา ๑๗ ออกไม่ได้ที่จะแสดงอยู่ในตัวว่า การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาลยุติธรรมยังมีอะไรที่ควรแก้ไขเช่นให้เร็วขึ้น และเมื่อรัฐบาลเห็นเช่นนั้นแล้ว ที่ไม่แก้ไขปรับปรุงราชการศาลยุติธรรม น่าจะเป็นเพราะรัฐบาลจะปรับปรุงคราวใด ก็ถูกคัดค้านทุกครั้งไป จึงต้องใช้วิธีมีมาตรา ๑๗ ไม่ทราบว่าจะทางศาลชอบในการที่มีมาตรา ๑๗ หรือไม่ ถ้าไม่ชอบก็น่าจะชวนชวนปรับปรุงระบบการพิจารณาพิพากษาคดีเอง เพื่อต่อไปจะได้ไม่ต้องมีมาตรา ๑๗

๓๒. ออกเสียดยไม่ได้ว่าถ้าประกาศของคณะปฏิวัติได้ออกใช้ ผู้พิพากษาต่างก็จะมีหลักประกัน โดยมีรัฐมนตรีคอนอำนาจกับ ก.ต. และที่น่าเสียสละแทนบรรดาผู้พิพากษาอย่างยิ่งก็เรื่องเงินเดือน ตามประกาศของคณะปฏิวัติเงินเดือนของผู้พิพากษาจะเป็นเงินเดือนตามตัวสุดแก่ความสมควรของแต่ละท่าน ไม่ใช่ตามตำแหน่ง การอยู่ศาลไหนก็สำคัญ ขอแต่ให้สามารถในการงานและมีอัตราว่างก็แล้วกัน สำหรับอัตรา ถ้าได้ดำเนินตามโครงการในเวลาอันใกล้ น่าจะว่างเป็นอันมาก เพราะมีหนึ่งมีผู้พิพากษาศาลฎีกาและศาลอุทธรณ์ครบ

เกษียณอายุไม่น้อย ภายในสองสามปีก็ย่อมจะมีว่างหลายสิบอัตรา อาจเอาอัตราเหล่านี้มาให้ศาลชั้นต้น เพราะเมื่อไม่มีอุทธรณ์ฎีกาข้อเท็จจริงแล้ว ก็ลดจำนวนผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาได้ เงินเดือนตุลาการมีหลายชั้น เมื่อชั้นสูงว่างแม้เพียงอัตราเดียว ชั้นต่อไปก็เลื่อนแทนกันชั้นละคน หลาย ๆ ชั้นก็หลายคน ฉะนั้นถ้าชั้นสูงว่างหลายสิบอัตราแล้ว ก็ได้เลื่อนกันไปมาอาจจะถึงร้อยกว่าคน และบางคนอาจได้เลื่อนมากกว่าครึ่งหนึ่งในปีหนึ่งก็ได้ เป็นการช่วยการครองชีพของผู้พิพากษา ซึ่งต่างก็เรียกร้องกันหนักหนาว่าเงินเดือนน้อยไม่พอรักษาฐานะ เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๙ นี้ ถูกยกเลิกไม่ได้ใช้ จึงควรจะต้องแสดงความเสียใจกับบรรดาท่านผู้พิพากษาทั่ว ๆ ไป สำหรับผู้พิพากษาที่รับเงินเดือนสูงอยู่แล้ว แม้ท่านเองจะไม่ได้ขึ้นเงินเดือน ก็ควรจะเวทนาพวกนี้บ้าง

อนึ่ง ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๙ นี้ ยังได้ถือโอกาสปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณาเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการตุลาการด้วย โดยให้ถือเอาความสามารถและความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติราชการเป็นใหญ่ ต่อเมื่อเท่ากันจึงนำเอาอาวุโสมาชดเชย หวังว่าข้าราชการตุลาการทั่วไปคงพอใจ

๓๓. เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๙ ถูกยกเลิก เรื่องก็เป็นอันยุติ ที่เขียนนี้ไม่ได้ประสงค์อย่างอื่นใด นอกจากเป็นบันทึกความจำ เพื่อวันหลังมีใครอยากทราบรายละเอียดเกี่ยวกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๙ ว่าประสงค์อย่างไร ทำไมจึงถูกยกเลิกก่อนนำออกใช้ ผู้นั้นจะได้ทราบถึงเจตนาที่พยายามจะหาความสงบสุขมาให้ประชาชน โดยหาทางให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเป็นไปโดยรวดเร็วและมีมาตรฐานดีที่วาระอาณาจักร ในขณะเดียวกันก็หาทางให้หลักประกันแก่ตุลาการ พร้อมทั้งเชิดชูเกียรติและส่งเสริมฐานะของตุลาการโดยให้เงินเดือนสูงขึ้นด้วย แม้จะไม่ใช่เป็นผลสำเร็จดังที่ได้ตั้งใจ ก็ยังสบายใจเพราะได้กระทำแล้ว ท่านผู้อ่านจะมีความเห็นประการใด ก็สุดแต่จะโปรดพิจารณา ส่วนข้อที่ว่าเพราะเหตุใดประกาศของคณะปฏิวัติจึงถูกยกเลิกกระทันหันโดยยังมีได้ทันใช้ให้รู้ว่คดีหรือไม่นั้นขอท่านผู้อ่านผู้ประสงค์จะทราบ โปรดค้นคว้าข้อเท็จจริงเอาเอง.

ด้อยแถลงท้ายเล่ม

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็น ที่ระลึกและแจกท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่ได้มาร่วมงานในวันทำพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยอง วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๑๕ ภายในเล่มก็มีคำขวัญของท่านที่เคารพซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ภาพถ่ายอาคารที่ทำการศาลจังหวัดระยองและบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หลังเก่าซึ่งบัดนี้ได้กลายเป็นอดีตที่ไม่มีวันจะหวนกลับมาให้เห็นอีกแล้ว และมีภาพถ่ายอาคารศาลหลังใหม่เปรียบเทียบกับให้ดูด้วย สำหรับบทกลอนได้ภาพ บรรยายโดยคุณสมบุรณ์ จัทรานุกุล นักกลอนสมัครเล่นประจำแผนกอัยการจังหวัดระยองแต่ใฝ่ปาก (กา) ชื่นครู บทกวีเรื่อง “ประวัติศาสตร์จังหวัดระยอง” และ “จังหวัดระยอง” คั่นกว่าและแต่งโดยคณะผู้จัดทำหนังสือเล่มนี้ นอกจากนี้ก็เป็นเรื่องของท่านผู้มีเกียรติที่กรุณาส่งมาให้คือ “ข้อคิดในการควบคุมผู้ต้องหาตาม ป. อาญา มาตรา ๘๗” ของคุณณณยุทธ์ ศรียิ่งยงค์ อัยการจังหวัดผู้ช่วยระยอง และเรื่อง “คนมีมารยาท” ของคุณสุพัฒน์ อินทรสายัณห์ ผู้แทนสมาคมทนายความแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดระยอง สำหรับบทความพิเศษเรื่อง “แนวความคิดในการปรับปรุงราชการศาลยุติธรรม” เขียนโดยศาสตราจารย์หลวงจำรงูเนติศาสตรบัณฑิตประธานศาลฎีกาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมนั้นเป็นบทความที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง จึงขอฝากไว้กับท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐบาล และ ข้าราชการตุลาการ ได้โปรดช่วยกันไตร่ตรองดูว่าควรจะได้แก้ไขปรับปรุงระบบราชการ ศาลยุติธรรมหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ก็เพื่อความผาสุกของ ประชาชนส่วนใหญ่ในแผ่นดินต่อไป คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านคุณหญิงสาคร จำรงูเนติศาสตร์ ที่ได้กรุณาอนุญาตให้พิมพ์บทความเรื่องนี้

การเตรียมสถานที่ประกอบพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดระยอง สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจและความเอื้อเฟื้อจากประชาชนชาวจังหวัดระยองทุกท่านและทางราชการทุกฝ่าย โดยเฉพาะคุณเฉลา วิริยะพงษ์ นายกเทศมนตรีเมืองระยองและคุณสมหมาย สุขศิริ เทศมนตรีเทศบาลเมืองระยอง ได้กรุณาให้ใช้อุปกรณ์และช่วยจัดสถานที่สำหรับประกอบพิธีครั้งนี้ คุณสว่าง มาลารักษ์ และคุณระวี บุญญาธิยัง ได้กรุณาช่วยจัดพิธีสงฆ์ และทนายความทุก ๆ ท่าน ได้ให้ความร่วมมือร่วมใจในกิจการครั้งนี้อย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าในนามของข้าราชการศาลจังหวัดระยองขอขอบพระคุณผู้ที่ได้กล่าวนามมาแล้ว
 ทุกๆ ท่านรวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยเหลือให้งานนี้สำเร็จเรียบร้อยไปด้วยดี และขอขอบคุณ
 ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพรักทั้งหลายที่ได้มาร่วมในงานวันนี้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

(นายทองพูน โคตรศรีเมือง)

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยอง

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
 (www.library.coj.go.th)

ขอขอบคุณ

ธนาคารที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดระยอง

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาจังหวัดระยอง

ธนาคารกรุงเทพ ๗ พาณิชยกรรม จำกัด สาขาจังหวัดระยอง

ธนาคารสีกกรไทย จำกัด สาขาจังหวัดระยอง

ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาจังหวัดระยอง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาจังหวัดระยอง

ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด สาขาจังหวัดระยอง

ขอขอบคุณ

ผู้ช่วยสนับสนุนให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จสมความปรารถนา

คุณสมชาติ นันทสุรกิจ (เสียลิ้ม)

ห้างหุ้นส่วนจำกัด นันทสุรกิจ

โรงงานแป้งมันสำปะหลัง ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง

คุณทอง นันทิยะกุล

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหแป้งไทย โรงแป้งมันสำปะหลัง “โรจน์อนันต์”

คุณฮิม จิรัฐพิกาลพงศ์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงแป้งกิจรุ่งเรือง ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง

คุณสินธุ์ กุลศิริ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ระยองเพียรเกียรติ และเลิศสินพาณิชย์

คุณเสรี ตันติเวชวุฒิกุล

บริษัท โรงน้ำปลา ตั้งไถ่เขียง จำกัด

คุณสุชาติ ทองทรงเจริญ

โรงแป้งมันทรงเจริญ

บริษัท ไทยวา จำกัด สาขาที่ ๖ อำเภอเมืองระยอง

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coi.go.th)

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยเจริญการพิมพ์ ๒๘๒ จุฬาซอย ๕ ตลาดสามย่าน กรุงเทพฯ
โทร. ๕๒๗๗๔๔, ๕๑๕๒๒๐ นายเชาว์ ประภัสสราทิพย์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๔